Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 274 (13763) | 1974 оной ноябриин 22, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

...ХЭ hҮНЭЙ ТҮЛӨӨ

...спубликымнай колхоз, совхозуудта үбэлэйшье үедэ ...н бүриhөө hү ехээр hаажа, гүрэндэ hү худалдаха ...өө ажахы бүхэнэй, фермэ бүхэнэй заабол дүүргэхын ...социалис мүрысөөн hаалишадай дунда үргэнөөр ...рээд байна. Энэ талаар Зэдын аймагай Ленинэй ...мжэтэ колхозой hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэри...дэй ехэ hайн үүсхэл гаргаhаниинь элитэ. Колхозой ...шад гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб нояб...18-да дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр үшөө 1.200 цент... hү гүрэндэ нэмэжэ худалдаха гү, али тодорхойлхы ...йнгээ арадай ажахын түсэб 11 процентhээ бага бэ... үлүүлэн бэелүүлхэ гэжэ дээшэлүүлэгдэhэн уялга ...үбэлэйшье үедэ hү элбэг дэлбэгээр hаахын тү... социалис мүрысөө эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлхэ гэhэн ...игаар республикын ажахынуудай hаалиин бүхы ...нүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаhан байна.

...хадаа ехэ удха шанартай патриотическа хэрэг бо... Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ Буряад ...мнай ажалшадай ямар ехэ дэбжэлтэтэйгээр, зо...лтойгоор, эдэбхи оролдосотойгоор хүдэлжэ бай... энэ үүсхэл эли тодоор харуулна. Ленинэй нэрэм... колхозой hаалишадай үүсхэл республика дотор хаа...агүй халуунаар дэмжэгдээ. Гүрэндэ hү худалдаха ...нгээ түсэб болзорhоонь урид үлүүлэн дүүргэhэн ...омог дорюун мэдээсэлнүүд hаалиин фермэнүүдhээ, ...з, совхозуудhаа, аймагуудhаа үдэр бүхэндэ редак... орожо байнхай. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозой hаа... гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзор... урид дүүргээд, түсэбhөө үлүүлэн Эхэ ориондоо бэ...рижа байhан тухайгаа мэдээсэбэ. Жэлэй дүүрэтэр ...р үшөө 760 центнер hү гүрэндэ тушааха хүсэлэн... Тэрэшэлэн Зэдын аймагай «Мир» колхозой hаали... hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб бүрн октябрь hарада ...латайгаар бэелүүлhэн аад, үдэр бүхэндэ гүрэндэ ...шаажа үргэлжэлhөөр.

...хар-Шэбэрэй аймагай колхоз болон совхозууд hү ...даха гүрэнэйнгөө түсэб ноябриин 18-да дүүргээд, ...оной январиин 1 болотор 11.000 центнерhээ бага ...hү нэмэжэ худалдахаар зорнгжонхой. Эдэ бүхы ...нүүд дээрэhээ хараад үзэхэдэ, ехэ hүнэй түлөө ...лис мүрысөөнэй долгин hаалиин фермэнүүдтэ, hаа...дай дунда үдэрhөө үдэртэ улам бүри хүсэтэйгөөр ...жо байнхай. Мүрысөөндэ түрүүлэгшэдэй тоо оло....

...дүршэлөөр баян, нэрэтэй солотой, шадамар бэрхэ ...шад илангаяа ехэ амжалтануудые түйлана. Сэлэн... совхозой суута hаалишан Социалис Ажалай Герой ...да Лазаревна Тадвашкина жэлдээ үнеэн бүрнhөө ...килограмм хүрэтэр hү hаадаг болоhоор үнинэй ... Бэедээ даажа абаhан үнеэн бүхэнhөө жэл соо зур...янган килограмм hү hааха гээшэ бэлэн хэрэг бэ... бээз. Эндэ ехэхэн онол арга, оншо дүршэл, орол... хэрэгтэй. Энэ талаар Надежда Лазаревна гаргуу ...рнтай hаалишан ха юм даа.

...өөр яахадаа зарим колхоз, совхозуудта hүн багаар ...наб, гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэгдэнэгүйб, ...й hаали шэмэнь юун дээрэhээ өөдэгүй байнаб гэхэ...бхын түрүүндэ түрүү hаалишадай баян дүй дүршэл ...тгөөр шэнжэлэн үзэгдэнэгүй, тэрэниие бүгэдын ша... болгохын тулада тодорхой хэмжээнүүд абтана...аалишадай дунда социалис мүрысөөн hайнаар, үрэ ...ехэтэйгээр эмхидхэгдэнэгүй. Үгы, юрэдөө, 6000 ...амм hаадаг бэшэшье hаа, жэлдээ үнеэн бүриhөө 2000 ...раммhаа 2500—3000 килограмм хүрэтэр hаадаг ...hаалишад аймаг бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ ...юм. Теэд эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл бүгэдын ...ри болгоод ,бүхы ажахы соогоо дунда зэргээр үне...ээнhөө жэлдээ 2000—2500 килограмм hү hаадаг ...арга боломжо бии бшуу. Тингээд республика соо ...унда зэргээр жэлдээ үнеэн бүриhөө эды шэнээн hү ...болгдохо байна бшуу.

...хоз ,совхоз бүхэн. hаалиин фермэ бүхэн иимэ то... зорилго урдаа табяад байбал, сохом бэелүүлжэ ...ань лабтай. Эндэ ехэ юумэн ажахын парткомууд...ын партийна организацинуудhаа, зооветеринарна ...лтэдhээ дулдыдаха байна. Мүнөө колхоз, совхо... уг зорилгоёо hайн мэдэхэ, оролдосотой, шадаба... мэргэжэлтэй хүнүүд hаалишанаар хүдэлнэ. Эдэ ...й ехэ зоригжолтойгоор ажаллажа байhаниинь мэ... Зүгөөр эдэнэртэ бодото туhаламжа хэрэгтэй. Эдэ...эн габьяата ажалда улам бүри зоригжуулха, со... мүрысөө эмхидхэлгэдэнь туhалха, түрүү hаали... ажалайнь дүй дүршэл, онол арга үйлэдбэридэ нэб...ээ, дэлгэрүүлхэ шухала.

...мень хэлэхэдэ, hаалиин зарим фермэнүүд ехэ ядуу ...тай байдаг. Фермэ соонь ороходо хүйтэн хүхэ, ха...манан, үнеэдынь шэбхэ шабааhандаа дарагдаhан... Олохон hаалишадынь хэнтэй мүрысэhэнөөшье, хэ... түрүүлжэ ябаhыешье мэдэхэгүй. Малшадай дун...алишадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин, Соёл ...ороолой хүдэлмэриин хангалтагүй байhан дээрэ...иимэ байдал тохёолдоно бшуу. Тиимэ фермэнүүдтэ ...адай хоорондо социалис мүрысөөн муугаар эм...дэнэ. Бэшүүрэй аймагай Баруун-Гутайн hаалиин ...оороходо үнеэдынь ехэ муухай байна. Үнеэдэйнь ...хангалтагүй. Гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ тү... дүүргэжэ шадаха байhан тухайгаа мэдүүлхэеэ ...адынь тулгардана. Тэдэнэр тингэжэ мэдүүлхэеэ ...хүсэд найданагүй хэбэртэй.

...йшье үедэ hү элбэг дэлбэгээр hаажа, 1974 ондо, ...эн 1975 ондо гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ тү...хоз, совхоз бүхэнэй, hаалиин фермэ бүхэнэй ам...айгаар дүүргэхын тулада Зэдын аймагай Лени...рэмжэтэ колхозой hаалиин фермын хүдэлмэрилэг... үүсхэлые хаана яанагүй халуунаар дэмжэхэ гээ...өөнэй шухала зорилго мүн.

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

МҮРЫСӨӨГӨӨР ТУЙЛАГДАhАН ИЛАЛТА

НАРhАТА. (Хүдөө бэшэгшэ Александр Бабушкин). Яруунын аймагай Тулдуунай совхозой hаалишад, малшад үнгэрhэн арба хахад hарын туршада гүрэндөө 18759 центнер hү тушаажа, жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ.

Энэ амжалта нэн түрүүлэн hаалишадай оролдосотой шударгыгаар ажаллаhанай, мүн хүдэлмэреэ hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар туйлагдаба. Жэшээлбэл, тус ажахын түрүү hаалишад Ц. Шалдаева, А. Гомбоева, Ц-Д. Цыренжапова, Ц-Х. Ринчинова, Г. Хашитова гэгшэд абаhан социалис уялгала, хараалhан даабарияа сүм дүүргээд, үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 3000 килограмм hү hааха «хилэдээ» дүтэлжэ байнхай.

Үбэлэй hарануудта сагаан эдеэ улам элбэгжүүлхын тула совхозой hаалиин гүүртэнүүдтэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй юм. Тиимэhээ дүнгүүдынь hарадаа хоёр удаа согсологдожо, онсо шалгарагшадынь моральна болон материальна талаар урмашуулагдана.

Энэ ажахы гансашье hү тушаалгаар бэшэ, мүн мяха худалдалгаар эрхим илалта туйланхай. Үнинэй малшад Иван Ринчинов, Дарима Дугданова гэгшэд харууhалhан 145 эрэ хашарагуудайнгаа 60 процентые «эрхим тарган» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр гүрэндэ тушаагаа.

Мүнөө дурсагдагша совхоз жэлэй дүүрэтэр 1500 центнер hү түсэбhөө гадуур тушаажа, тарган мяха бүри ехээр худалдахын түлөө бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ байнхай.

hАЙНААР БЭЛДЭНХЭЙ

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Штатна бэшэ корреспондент В. Клочихин). Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодто hайшаалтай хоёр заншал бии юм. Тэрэнь юуб гэхэдэ, бригадануудай хонишод жэл бүри hүрэг хонидтоо убhэ тэжээлыень өөhэдөө бэлэдхэдэг ба өөhэд хоорондоо ябалсажа, хэhэн ажалаа наринаар шалгалсажа, дутагдалнуудаа элируулдэг, дүй дүршэлөө халан абалсадаг гуримтай.

Байгша ондо тус колхозой хонишод хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ үедөө түрүүшынгээ шалгалта эмхидхэhэн юм. hүүлээрнь үбэлжэлгын эхиндэ дахяад дундаа айлшалалсажа, дутагдалаа элирүүлжэ, усадхахаар хэлсээ бэлэй.

Харин зунай үедэ эдэ хонишод даалгагдаhан сабшалангаа, зеленкынгоо поли өөhэдынгөө хүсөөр хуряажа, hүрэг хонидтоо шэмэтэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр hүрилжэ абаба. Жэшээлбэл, байгша оной зун колхозой хонишодой бригаданууд хонин бүридэ нэгэ центнер убhэнэй хүртэхөөр тэжээл хуряагаа гэхэ гү, али тус бүреэ 800—1000 центнер убhэ, 250—300 центнер зеленко бэлэдхэжэ абаа юм.

Тээмэндэ үнгэргэгдэhэн шалгалтын дүнгүүдые согсолон хэлсэхэдээ, Гэгээтын отделениин Т. Д. Батомункуевай даадаг отарые онсо тэмдэглээд, үбэлжэлгэдөө hайнаар бэлдэhэнэйнь түлөө түрүү hуури олгоhон байна. Энэ бригада хонидойнгоо байра, хашаа хорёоень hайнаар дулаалжа заhабарилхаhаа гадна, убhэ, зеленкэнь хүсэд хүрэхөөр газаагаа асарагдаhан, мүн хонидойнь хүшэ тамир бултанhаа булюу байгаа бшуу. Мүн түлгэнүүдэй отарые даагша Д. Ж. Дашиев үбэлжэлгэдөө баhал эрхимээр бэлдэнхэй. Тус бригадада хүшэ тамираар муу хонидын hүрэгhөө илгагдажа, шэмэтэ тэжээлээр хооллуулагдана. Мүн үнинэй хонишод Н. Х. Цыбиковэй, И. В. Юговэй Л. А. Цыбиковэй, Д. Б. Семеновой, Ж. Г. Раднаевай, Д. Ж. Дашиевай, даадаг отаранууд үбэлжэлгэдөө яhала эмхитэйгээр бэлдээ гэжэ тэмдэглэгдэбэ.



Орёо нарин приборнуудые, хубсаhа хунар угаадаг машинануудые, холодильнигуудые заhабарилдаг Улаан-Үдын комбинадай түмэр хэрэгсэлнүүдэй цехтэ ажалай түрүүшүүл олон. 5-дахи разрядай токарь Александр Борисович Гумниц тэдэнэй дунда оролсоно. Тэрэ ямаршье приборнуудые, оньhон машинануудые заhабарилжа шададаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник Александр Гумниц.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, hҮ ХУДАЛДАХА, ТУШААХА ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ХЭР ДҮҮРГЭЖЭ БАЙhАН ТУХАЙ

1974 ОНОЙ НОЯБРИИН 16-най МЭДЭЭН
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр харуулагдана).

Аймагууд	мяхан		hүн	
	1974 оной түсэбэй дүүргэлтэ	Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада	1974 оной түсэбэй дүүргэлтэ	Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада
Ахын	99,2	114	115	110
Захаамнай	91	103	101	103
Зэдын	90	112	108	118
Хориин	89	111	104	111
Сэлэнгын	39	111	92	103
Хурамхаанай	88	111	103	106
Яруунын	86	99,7	105	113
Хэжэнгын	83	124	98	105
Түнхэнэй	83	94	105	111
Кабанскын	81	112	104	112
Баунтын	81	83	93	93
Хойто-Байгалай	81	107	130	104
Прибайкалиин	80	112	97	111
Бэшүүрэй	79	108	95	114
Улаан-Үдын	78	105	98	113
Хяагтын	77	101	96	111
Мухар-Шэбэрэй	76	116	99,8	117
Баргажанай	76	89	101	106
Загарайн	76	111	99,1	118
Республика бүхыдөө	83	111	100,7	112

БАЯРАЙ СУГЛААН

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадай отделениин, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой баярай суглаан үсэгэлдэр республикын Министрнүүдэй Соведэй зал соо боллоо. Энэ баярай суглаан МНРП-гэй III съездын болоhоор, МНР-эй тогтоогдоhоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо **В. А. Сахьянов** «Аха дүү монгол арадай hайндэр» гэhэн элидхэл хээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад монгол-совет хани барисаанай бүлгэмдэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг нэгэн дуугаар баталан абаа.

ХОРИИН АЙМАГТА

МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛБЭ

Анаагай совхозой гурбан гүүртын hаалишадай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй үнгэрhэн арба hарын дүн гаргагдаба.

Үнеэн бүриhөө 1296 килограмм hү hааhан Онинoборскын hаалиин гүүртын коллектив мүрысөөндэ түрүүлбэ. Тэдэнэр үнеэдээ оньhон аргаар hаадаг болоhоор үнинэй юм. Эндэ урдандаа арбан hаалишад 196 үнеэ харууhалдаг байгаа hаа, мүнөө машинын хүсөөр hаадаг болоhоор дүрбэн hаалишан ажалладаг болонхой. Тусхайлан хэлэхэдэ, hаалишан бүхэн 49 үнеэ hаана. Эдэ дүрбэн hаалишадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ hаалишан Валентина Подабашина түрүүлэнхэй.

Гурбадахи отделениин hаалишад харууhалжа байhан 382 үнеэнhээ 3391 центнер hү hааба. Үнеэн бүхэндэ хубаахада, 1215 килограмм хүртэнэ.

Буламай hаалишад гурбадахи hуурида гараа. Тэдэнэр 167 үнеэнhээ 1863 центнер гэхэ гү, али үнеэн бүриhөө 1115 килограмм hү hааба.

МАЛАА ШАХАН ТАРГАЛУУЛНА

Хүрбын совхозой нэгэдэхи отделениин малшад хоорондоо мүрысөө баталаад, харууhалжа байhан малайнгаа шэгнүүрые дээшэлүүлхын түлөө оролдон ажаллана. Мүрысөөнэй дүн согсолходо, зарим түрүү малшад эрхим дүнгүүдые түйлаhан байба. Жэшээлхэдэ, малшан Харитон Казазаев даажа абаhан 160 толгой малаа hайнаар харууhалhанай ашаар үнгэрhэн октябрь hарада шэгнүүрые 44 центнерээр гэхэ гү, али сүүдхэдээ мал бүхэнэй шэгнүүрые 900 граммаар нэмээбэ. Нүхэр Казазаев жэлэй эхинhээ хойшо малайнгаа шэгнүүрые 246 центнерээр нэмээгээ. Тиихэдээ малшан Зинур Байрамов харууhалдаг 94 толгой малайнгаа шэгнүүрые үнгэрhэн арба hарада 89 центнерээр, Моисей Иванов — 112, Василий Салтанов — 118 центнерээр нэмээhэн байха юм.

Д. ДОРЖИЕВ.

...ХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ...ДИВОСТОК ОШОХОЁО МОРДОБО

...СС-эй ЦК-гай Гене... секретарь Л. И. ... Владивосток ошо...оябриин 20-до мордоо. ...тэнь хэлсэhэнэй үн... хоёр талые hонир... асуудалнуудаар hа...удаа мэдэлсэхын ...ПСС-эй ЦК-гай Ге... секретарь США-...зидент Дж. Фордтой ...улзахань.

...С-эй ЦК-гай Полит... гэшүүн, СССР-эй ... хэрэгүүдэй ми... А. Громыко, граж...ниин министр Б. П. ... СССР-hээ США-да ...элшэн сайд А. Ф. ..., КПСС-эй ЦК-...ральна секретариин ... А. М. Алек..., ТАСС-ай генераль...ктор Л. М. Замятин ... МИД-эй коллегиин ... Г. М. Корниен... Л. И. Брежнев...та мордолсобо.

... Ю. В. Андропов, ...речко. В. В. Гришин, ...Кириленко, А. Н. Косыгин К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарёв, М. С. Соломенцев,. Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд П .А .Абрасимов, В. В. Кузнецов, В. Г. Куликов, Г. С. Павлов, К. В. Русаков, Н. А. Тихонов, Г. Э. Цуканов, К. У. Черненко, Н. А. Щелоков. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд В. С. Папутин, С. К. Цвигун, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн Г. К. Цинев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов болон бусад Внуковска аэродром дээрэhээ нүхэр Л. И. Брежневые үдэшөө.

США-гай хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура түлөөлхэ этигэмжэтэ Дж. Ф. Мэтлок, МНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Х. Банзрагч үдэшэгшэдэй дунда бии.

Л. И. БРЕЖНЕВ К. Д. КАУНДАТАЙ УУЛЗАА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байhан Замбиин Республикын президент Кеннет Дэвид Каундатай ноябриин 20-до Кремль соо уулзажа, хөөрэлдэбэ.

Гүрэнэйнгөө бэеэ даахан байдал бэхижүүлхын, колониализмhаа үлэhэн түбэгтэй асуудалнуудые шиидхэхын тула Замбиин арад зоной ехэ хүсэлэл оролдолго гаргажа байhан тухай К. Д. Каунда хөөрөө. Африкадахи колониализмын ба расис ёhо гуримай үлэгдэлнүүдые усадхахын түлөө тэмсэлдэ Замбиин арад зоной гаргажа байhан эрэлхэг зоригые Л. И. Брежнев үндэрөөр сэгнэбэ.

Совет-Замбиин харилсаае гүнзэгырүүлхэ, үргэдхэхэ, мүн эб найрамдалай. шахардуу байдал hулаpуулгын, арадуудай национальна эрхэ сүлөөгэй аша туhада уласхоорондын оршом соо хоёр ороной хоорондын харилсаае бэхижүүлхэ хүсэлэл эрмэлзэлтэй байhанаа Л. И. Брежнев, К. Д. Каунда элирхэйлэн мэдүүлээ.

Хөөрэлдөөн үнэн зүрхэнэй, хани ёhоной оршон байдалда үнгэрбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов, СССР-hээ Замбиин Республикада байдаг элшэн сайд Д. З. Белоколос, СССР-эй МИД-эй таhагые даагша В. А. Устинов, президентын туhалагша М. Чона, Замбиин Республикаhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Сибаджене хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

(ТАСС).

ЗАМБИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТЫЕ УГТАБА

Замбиин Республикын президент д-р Кеннет Д. Каунда СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын уряалаар, хани ёhоной албанай хэрэгээр ноябриин 20-до Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров болон бусад тушаалтад Замбиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ К. Каундые угтаа.

Н. В. Подгорный. К. Каунда хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа ,сэрэгшэдтэй мэндэшэлэлдэбэ.

Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшаниие халуунаар амаршалhан байна.

К. Каунда, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин машинада hуужа, мотоциклистнүүдээр үдэшэгдэн, хото тээшэ шэглэн ошоо. Автомашинануудай ябаhан үйлсэнүүд, талмайнууд хоёр ороной гүрэнэй тугуудаар, амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа.

Президентээ үдэшэжэ ябаhан Замбиин гүрэнэй ажал ябуулагшад Замбиин Республикын толгойлогшодтой хамта Москва ерэлсээ.

(ТАСС).

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭЭ

Иранай шахиншах Мохаммед Реза Пехлеви ноябриин 20-до Москваhаа мордобо. Хүндэтэ айлшан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын уряалаар Москва ерэhэн байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тусхай тушаалтад Иранай, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ самолёдой гэшхүүрэй дэргэhээ хүндэтэ айлшанаа үдэшэбэ.

Иранhаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Ахмад Ардалан үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

Гурбан янзын сэрэгэй — ябаган сэрэгшэдэй, лётчигуудай, морягуудай түлөөлэгшэдэй хүндэлэлэй харуул ниидэлгын талмай дээрэ жагсаагдаба. Хүндэлэлэй харуулай начальник Иранай шахиншахта рапорт үгөө. Иранай, Советскэ Союзай гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдэбэ.

Тэрэниие үдэшэжэ ябаhан тусхай тушаалтад шахиншахтай хамта Москваhаа мордолсоо.

(ТАСС).

ЭХЭ ОРОНОЙ ҮНДЭР ДЭЭДЭ ШАГНАЛ

Ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёhоор хүмүүжүүлхын тула эдэбхитэй, аша үрэ ехэтэй хүдэлмэри ябуулhанайнь түлөө «Просвещение» гэжэ хэблэлые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаа. Орон доторхи эгээл ехэ хэблэлнүүдэй нэгэндэ үндэр дээдэ шагнал барюулалгада зорюулагдаhан баярай суглаан ноябриин 20-до Союзуудай байшангай Колонно залда болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдээ ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев сугларагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ.

М. С. Соломенцев СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншаад, «Просвещение» хэблэлэй тугта сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро Ажалай Улаан Тугай орден зүүлгэбэ.

Хэблэлэй директор Д. Д. Зуев харюугай үгэ хэлээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаhан байна.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ Ирагай Республикада ошохо болоhон тухай

Араб Социалис дэбжэлтэ (БААС) гэдэг партиин нютагай хүтэлбэриин генеральна секретарь, Ирагай президент Ахмед Хасан Аль-Бакрай, мүн Ирагай БААС гэжэ партиин хүтэлбэриин уряалаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хани ёhоной албанай хэрэгээр 1975 оной январь hарын хоёрдохи хахадта Ирагай Республика ошохо болобо. (ТАСС).

...БРЕЖНЕВ ХАБАРОВСК ЕРЭБЭ

...РОВСК. (ТАСС). ... ЦК-гай Генеральна ... Л. И. Брежнев, ... ЦК-гай Политбю...шүүн, СССР-эй га...эрэгүүдэй министр ...Громыко болон Л. И. ...эй хамта ябаhан ...схай тушаалтад ... 21-дэ эндэ ерэбэ. ...тээнь мэдээсэгдэhэ...бhөөр, хоёр талые ...дааг асуудалнуу...мжануудаа мэдэлсэхын тула нүхэр Л. И. Брежнев ноябриин 23—24-дэ США-гай президент Дж. Фордтой уулзаха байна.

КПСС-эй Хабаровска крайкомой нэгэдэхи секретарь А. К. Черный, КПСС-эй Амарай обкомой нэгэдэхи секретарь С. С. Авраменко, КПСС-эй Камчатска обкомой нэгэдэхи секретарь Д. И. Качин, КПСС-эй Магаданай обкомой нэгэдэхи секретарь С. А. Шайдуров, КПСС-эй Сахалинай обкомой нэгэдэхи секретарь П. А. Леонов, Хабаровска хизаарай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Г. Е. Подгаев, КПСС-эй Хабаровска крайкомой бюрогой гэшүүд, Улаан Тугай ордено Алас-Дурнын хилын сахюулай округой сэрэгүүдэй начальник генерал-лейтенант Н. Д. Песков Хабаровск хотын аэропорт дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые угтаба.

СОВЕТ КООПЕРАТОРНУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ПРОГРАММА

СССР-эй Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин этигэмжэтэдэй IX съезд

СССР-эй Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин этигэмжэтэдэй IX съезд ноябриин 20-до Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. А. Дьяков, СССР-эй министрнүүд, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин ба хүдөө ажахын түрүүшүүл съездын президиумдэ hууба.

Совет арадай байдал улам hайжаруулхын тула партиин XXIV съездын хараалhан социально-экономическа хубилалтануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ Россиин Федерациин кооператорнууд ехэ туhа хүргэнэ гэжэ Россиин Эд хэрэглэгшэдэй холбооной правлениин түрүүлэгшэ М. М. Денисов тэмдэглэбэ. hүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо 104 миллиард түхэригэй эд бараан хүн зондо худалдагдаа. Энэнь түсэбтэ найmадахи табан жэлэйхиhээ 6 миллиард түхэригөөр ехэ.

Материально- техническэ үндэhэ hуурима ай нилээд хүгжэн, бэхижээ.

Удаа тээнь Украиныn Эд хэрэглэгшэдэй холбооной правлениин түрүүлэгшэ Ф. Д. Колесник, Узбегэй Эд хэрэглэгшэдэй холбооной правлениин түрүүлэгшэ М. Х. Хасанов, Калининска областиин Эд хэрэглэгшэдэй холбооной правлениин түрүүлэгшэ А. И. Иванова, СССР-эй худалдаа наймаанай министр А. И. Струев, Кустанайн областиин Урицка районно гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Е. Щ. Аксакалов, Белоруссиин Эд хэрэглэгшэдэй холбооной правлениин түрүүлэгшэ Т. Н. Стрижак, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Д. Н. Филиппов болон бусад элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэбэ.

Съезд ноябриин 21-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС).

Василий Степанович Щукинай нэрэ соло мэдээжэ болоhоор үнихэнэй. Тэрэ СССР-эй ой модоной промышленностиин хүндэтэ мастер гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Наймадахи табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, ехэ модо бэлэдхэhэнэйнгээ түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй. Василий Степанович Щукинай даадаг коллектив юhэдэхи табан жэл соо бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ, туйлаhан амжалтаяа улам арьбадхаха гэhэн зорилготойгоор социалис уялга абаа бэлэй. Юhэдэхи табан жэл соо 145 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа гурбан жэл 6 hара соо дүүргэжэ, табан жэлэй дүүрэтэр үшөө 55 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр шиидэhэн юм. Энэ хараа зорилгонуудаа бэелүүлхын тула ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, шэнэ арга хэрэглэхэ ушартай бологдоо.

Василий Степанович Щукинай даадаг бригадын коллектив 1,5 халаан соо модо бэлэдхэжэ эхилээ бэлэй. Модо таллуулан шэрэдэг тракторнуудаа минута соошье миин байлгангүй ашаглаха гэжэ оролдоно. Урдань трактор сүүдхэдээ арайл гэжэ 7 час соо ашаглагдадаг hаа, мүнөө аяар 11 часай туршада хүдэлгэгдэжэ, модон бага гаргашатайгаар ехээр бэлэдхэгдэнэ бшуу.

Энэ бригадын коллектив үдэртөө 200—210 кубометр модо бэлэдхэжэ, hайн үрэ дүн туйлана. Жэлhээ жэл бүри эршэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, түсэб даабаряа үлүүлэн дүүргэхын тула дүршэл шадабари хэрэгтэй. Василий Степанович хорёод жэл ойдо хүдэлнэ. Бригадынь гэшүүн тракторист Евгений Петрович Ионов үшөөл залуу хүн юм. Гэбэшье, техникэ hайн мэдэдэг.



ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДААБАРИ ДҮҮРГЭГШЭД

ЗОРИЛГОНЬ—5.000

Трактортаа техническэ харууhа зүбөөр хэжэ, тэрэнээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Евгений Ионов наймадахи жэлээ Василий Степановичай бригадада хүдэлжэ байна. Гэшүүhэшэн Степанида Александровна Сизова олохон жэл тус бригадын коллективтэ хүдэлнэ. Дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд эбтэй эетэйгээр хүдэлhэн дээрэhээ модо бэлэдхэхэ hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ шадана гээд хэлэмээр.

Октябриин hүүл багаар Василий Степанович Щукинай бригадын хүдэлжэ байhан участогта хүрэжэ ошоо hэмди. Василий Степанович бидэниие ехэл баяртайгаар угтаба.

— Ажал хэрэгнай яhала hайн ябажа байна. Юhэдэхи табан жэлэйнгээ даабари бүри июнь hара соо дүүргээ hэмди. Табан жэлэй дүүрэтэр үшөөл ехэ модо бэлэдхэхээр шиидэнхэйбди. Мүнөө hарадаа 5000 кубометр модо бэлэдхэхын тула тэмсэжэ байнабди, — гэжэ Василий Степанович Щукин мэдүүлжэ байгаа hэн.

Энэ түрүү хүдэлмэришэнтэй оло дахин уулзажа хөөрэлдэhэн хүм. Василий Степановичай Щукинай тиимэ hайрхуузан гаргажа байхыень харагүйб. Ажал хүдэлмэри тухайгаа тобшохоноор, нэгэшье юумэ гоёонгүйгөөр хөөрэдэг заншалтай. Ерэхэ бүришни шэнэ хараа зорилго урдаа табяад хүдэлжэ байхал даа. Мүнөө hара бүри 5000 кубометр модо бэлэдхэхын тула тэмсэжэ байна ха юм. Энэ бригадын коллектив сентябрь hара соо 4700 кубометр модо бэлэдхээ бэлэй. Октябрь соо бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ ороо hэн.

Трактор, машинануудай абяанhаа Шэлбэнгын тужа дүhолон байба. Эндэ тэндэ хүдэлмэришэдэй шанга шангаар дуугаралдаха, отологдоhон модоной абяатайгаар унахань холуур сууряатана. Василий Степанович Щукинай бригадаhаа тээ саанахана Василий Петрович Парамоновой бригадынхид хүдэлжэ байна. Мүнөө бригададань 16 хүн тоологдоно. Василий Петрович Парамонов бригадаяа томоодхоод, 1,5 халаан соо хүдэлнэ. Эдэнэр hарадаа 9 мянган кубометр модо бэлэдхэхын тула тэмсэжэ байнад. Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэришэд урагшаа эрмэлзэhэн hанал бодолтойгоор хүдэлнэ.

Василий Степановичай Щукинай бригадада 8 хүн хүдэлнэ. Эдэнэр мүн лэ 1,5 халаан соо модо бэлэдхэнэд. Бидэнэй ерэhэн үдэр Василий Степановичай Щукинай бригадын коллектив 215 кубометр модо бэлэдхээ бэлэй

— Бидэнэр зарим үдэртөө 220—225 кубометр модо бэлэдхэдэг байнабди. Үглөөдэр мүнөөдэрэйхиhөө ехэ модо отолхобди. Юуб гэхэдэ, мүнөөдэр Дмитрий Большуновтой хамта ехэ модо отолообди. Тэрэнээ сүм таллуулан шэрэбэл, үглөөдэрэй даабари үлүүлэн дүүргэгдэхэ, — гэжэ В. С. Щукин мэдүүлэн байгаа бэлэй.

Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэришэд шэнэ онол арга хэрэглэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин сагые дүүрэнээр хэрэглэнэ. Василий Степановичай Щукинай бригадын коллектив октябрь hара соо 4900 кубометр, харин Василий Петровичай Парамоновой бригадынхид 8800 кубометр модо бэлэдхэбэд.

Эдэнэр урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжотойнууд. Булта хүдэлмэришэдэй нигэжэ дундаа мүрысэн хүдэлжэ байhанай ашаар лэ Хурамхаанай леспромхозой коллектив модо бэлэдхэхэ hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр байгша оной арбан hара соо 112 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 139 мянган кубометртэ хүргэжэ, яhала hайн үрэ дүн туйлабад. Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэришэд улам эршэтэйгээр хүдэлжэ, бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэжэ байhаар. В. С. Щукин, В. П. Парамонов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд үдэрhөө үдэртэ улам hайн үрэ дүн туйлажа, холо ойгуур суурхана.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: В. С. Щукинай бригадын тракторист (зүүн гарhаа) Д. Большунов, Е. Ионов, бригадир В. С. Щукин; А. Сизова, А. Зеленов гэгшэд ажалай hүүлдэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

Политическэ hуралсал

АЖАБАЙДАЛТАЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

Степан Яковлевич Варфоломеев Мухар-Шэбэрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшээр ажалладаг юм. Тэрэ аймагай эрхим пропагандистнуудай нэгэн гэжэ суурхадаг. Коммунист Варфоломеев 20 гаран жэлдэ пропагандистын хүндэтэ даалгабари дүүргэжэ ябана. С. Я. Варфоломеев үнгэрэгшэ жэлдэ «Аймагай эрхим пропагандист» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, Болгари, Румыни аяншаяха түлөөhэгүй путёвкоор шагнагдаа hэн. Манай корреспондент С. Я. Варфоломеевтэй уулзажа, пропагандистска ажал тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гуйhан байна. Тэрэнэй харюу доро үгтэбэ.

Дайнай хойто жэлнүүдтэ эндэмнай «Политотдел» гэжэ колхоз (мүнөө «Путь Ленина» колхозой ээлдэг газар дээрэ) байhан юм. Би тиихэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнhаа hаял бусажа ерээд байгааб. «Политотдел» колхоз экономическа талаараа ядуухан ажахы бэлэй. Зүгөөр колхознигууд эртэ үглөөнhөө үдэшэ орой болотор ажалладаг байбашье, политическэ hуралсалда эдэбхитэйгээр хабаададаг hэн. Би тиихэдэ райкомой даалгабаряар партиин түүхэ шудалдаг кружок тэрэ колхоздо хүтэлбэрилхэ болоhон байгааб. Мүнөө hанахадамни тэрэ кружокто хүнүүд олоороо ерэдэг hэн. Тиигэжэ пропагандистын орёо ажалтай дайнай хойто жэлнүүдтэ танилсаа бэлэйб.

«Коммунизм» колхозой партийна организацида дүрбэдэхи жэлээ пропагандистаар ажалланаб. Би тэндэ «Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэ ба экономико» гэhэн теоретическэ семинар хүтэлбэрилнэб. «Коммунизм» колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, бригада, фермэнүүдые даагшад — бултадаа 26 хүн энэ семинарай хэшээлнүүдтэ ябадаг.

Политическэ hургуулинуудай хэшээлнүүдые hонирхолтой болгохо гээшэ тон шухала хэрэг. Ушар тиимэhээ би элдэб янзын ном, журнал, газетэнүүдые уншажа, удаадахи хэшээлдэ бэлдэдэг заншалтайб. Илангаяа «За рубежом», «Новое время» журналнууд coohoo, түбэй бүхы газетэнүүд coohoo уласхоорондын асуудалаар hонирхолтой, хүсэд дүүрэн баримтанууд олдодог. Тодорхойлбол, үдэр бүри удаадахи хэшээлдэ бэлдэхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэхээ hананаб. Тиигээгүйдэ аргагүй. Яахадааб гэхэдэ, мүнөө хүн зон соёл болбосоролтой, эрдэм мэдэсээр баян болоо ха юм. Тэдэнэр үдэр бүри газетэ, журналнуудые уншана, телевизор харана, радио шагнана. Пропагандистда шагнагшаhаа холо үлүү юумэ мэдэхэ, эрхим бэлэдхэлтэй байха эрилтэ мүнөө табигдана бшуу.

Би гол темээ эхилхэhээ урид уласхоорондын, орон доторхи hонин тухай 5—10 минутын мэдээсэл хэдэгби. Юундэб гэхэдэ, политическэ асуудалнууд ямаршье хүндэ тон шухала удха шанартай ха юм.

Заримдаа шэнэ аад, олондо үшөө hайнаар ойлгогдоогүй асуудалнуудые тайлбарилхада аша туhатай гэжэ hанагшаб. Жэшээлхэдэ, ээлжээтэ хэшээл дээрээ түрүүшээр мал ажалай комплекснууд тухай хуряангыгаар хөөрэжэ үгөө hэм. Манай колхоздо мал ажалай комплекснуудые барижа болохогүй юм гү? гэhэн асуудал шагнагшад табяа бэлэй. Колхозой түрүүлэгшэ энээн тушаа өөрынгөө hанамжые хэлээ hэн.

Юрэнхыдөө, манай хэшээлнүүд дээрэ ганса теоретическэ асуудалнуудые шудалдаг бэшэбди. Бүхы темэнүүдээ ажахын ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэхэ гэжэ оролдодог байнабди. Тиихэдээ пропагандист саг үргэлжэ өөрөө хөөрэхэ бэшэ, харин шагнагшадта ямар нэгэ темэ бэлдэхэ даабари үгэхэдэ таарамжатай гэжэ hанадагби. Жэшээлэн абабал, колхозой главна агроном М. С. Попов, «Газарые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай» гэhэн темээр элидхэл хэхэдээ, колхоз доторoo газарые үшөө hайнаар ашаглаха талаар hайн дурадхалнуудые оруулhан байна. Тэрэшэлэн колхозой главна инженер В. В. Павлов «Гол фонднуудые хэрэглэлгэ тухай», главна экономист С. Д. Унич «Нормо тогтоолго ба ажалай түлбэри» гэhэн темээр hонирхолтой элидхэлнүүдые бэлдэhэн байна.

Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд ямаршье хэшээлдэ ехэ удха шанартай гээшэ. Би өөрөө хэшээл бүхэндөө дэлхэйн политическэ карта, диаграмма гү, али диафильм хэрэглэдэгби. «Экономическа газетэ» coohoo илангаяа олон диаграммануудые олодогби. «Коммунизм» колхозой хүгжэлтые, фермэнүүд болон бригадануудайнь амжалтануудые харуулhан диаграммануд манайда бии. Тэдэмнай темэ темэhээ дулдыдажа, хэрэгтэй сагтаа хэрэглэгдэдэг.

Би мүнөө гол шухала зүйлнүүд дээрэ тогтобоб. Пропагандист бүхэн хэшээлнүүдые үнгэргэхэ өөрын ондо ондоо онол аргануудтай юм бэзэ. Тиигэбэшье бүхы пропагандистнууд хэшээл бүхэндөө hайнаар бэлдэбэл, хододоо амжалта туйлаха гэжэ этигэдэгби.

С. ВАРФОЛОМЕЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой пропагандист.

ЭДЭБХИТЭДЭЙ hУРАЛСАЛ

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй hуралсалда Хяагтын аймагта горитой анхарал хандуулагдадаг. Бүхыдөө 120 хүн хэшээлнүүдтэнь ябаха ёhотой. Тэдэнэр дүй дүршэлөөр баян пропагандистнуудай ударидалга доро КПСС-эй түүхэ, марксистско-ленинскэ теори үзэдэг, экономикын үндэhэ hууритай танилсадаг юм.

hаяхан партиин райкомой актова зал соо партийно-ажахын эдэбхитэдэй ээлжээтэ хэшээл болобо.

Тус хэшээлэй эхиндэ КПСС-эй райкомой секретарь П. Я. Белоозёров «Коммунис парти ба Октябриин Агуу ехэ социалис революци» гэhэн лекци уншаа. Партиин райкомой пропаганда болон агитациин таhагые даагша И. А. Полынцев «Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлэй түлөө КПСС-эй ябуулжа байhан тэмсэл тухай», аймагай хүдөө ажахын управлениин главна экономист А. И. Бахирко «Ажалай бүтээсэ — хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг болохын үндэhэ hуури» гэhэн темэнүүдээр лекци уншажа, зал соо hуугшад эдэнэрые ехэ анхаралтайгаар шагнаhан байха юм.

И. АНДРЕЕВ.



Ленинэй ордентo локомотив-вагон заhабарилгын якорьна цехэй коллектив дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ абаhан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Электровоз болон тепловозуудай электродвигательнүүдые hайн шанартайгаар заhабарилжа, локомотив хабсаралгын цехтэ эльгээнэ. Энэ цехэй олохон хүдэлмэришэд өөрын тамгатайгаар продукци гаргадаг болонхой. Найман часай хүдэлмэриие долоон час соо дүүргэхэ гэhэн мүрысөөндэ энэ цехэй коллектив оролсоод, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна.

hайн шанартай продукци ехээр гаргажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаhан хүдэлмэришэд эндэ олон. Залуу хүдэлмэришэ басаган Люда Василенко халаан бүриингөө даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэ цехэй эрхим утаhа орёогшодой тоодо оролсонхой. Өөрынгөө мэргэжэлдэ гурбан хүниие hургаhан. Эрхим hайнаар хүдэлжэ байhан хүдэлмэришэ басаган Люда Василенко партиин гэшүүнээр абтаhан юм. Мүнөө Люда Василенко 1975 оной апрелиин түсэбөөр продукци гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электроцехэй утаhа орёогшо Л. Василенко.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

КПСС-эй аграрна политика бэелүүлхын түлөө

ШЭНЖЭ ТҮХЭЛӨӨ ХУБИЛГАhАН ГАЗАР

Байгша ондо колхоз, совхозууд миллионhоо үлүү гектар уhалагдадаг, хатаагдаhан газар бии болгоо. Нэгэдондоной энэ хугасаа соо абаhанhаань нилээд ехэ байна. Барилга дээрэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлhэнэй ашаар даабаряа болзорhоонь урид дүүргээ.

Эгээл гайхамшаг туйлалтануудай нэгэн юуб гэхэдэ, Ставропольска ехэ каналай хоёрдохи ээлжээнэй барилга ашаглалгада оруулагдаhан байна. 68 километр ута уhалууриин шэнэ hубаг 20 мянган гектар ганданги газарые нэмэжэ уhалха арга олгобо бшуу. Эндэхи барилгашадые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ехэ амжалтаарнь амаршалаа.

— Тус каналые болзорhоо урид ашаглалгада оруулhан ябадал мелиораторнуудай олон рапортын эхи табяа, — гэжэ СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министрэй орлогшо О. Б. Канатов ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсээ.

— Ороной бусад нютагуудай уhанай ажахын эмхинүүдэй коллективүүд мүн лэ ехэ амжалтануудые туйлаба. Партиин шиидхэбэриин үндэhөөр, худалдагдаха ороohо тарня ехээр абаха томо баазанууд бии болгогдожо байhан Поволжиие нэн түрүүн нэрлэхэ хүсэлэнтэйб. Уhалагдадаг газарhаа абтадаг тарнянай ургаса hүүлэй жэлнүүдтэ хоёр хахад дахин, тэрэ тоодо Украинада — дүрбэ, Поволжидо — таба дахин нэмээ.

Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха габшагай ажал нэгэшье үдэр замханагүй. hүүлэй мэдээнүүдые хараад үзэе. Волгоградай уhалууриин ехэ hубагай эхинэй тамардаг бүлүүр станци болзорhоо урид хүдэлгэгдэжэ захалаа. Тиин мянган гектар уhалагдадаг газар ажахынуудта үгтэбэ. Нэгэ иимэ станци секунда бүхэндэ 25 гаран кубометр уhа Волгоhоо бүлэн гаргана. Москва мүрэн эды шэнээн шахуу уhа дундуурхи урасхалаараа абаашадаг байна.

Уhалууриин нүгөөдэ тон шухала түхеэрэлгэнүүдээр — Городищенска hубагуудаар түрүүшын 1500 гектар газар ашаглалгада оруулагдаа.

Жэлэй түсэбэй ёhoop, 30 километр hубагые ашаглалгада оруулха гэжэ хараалагдаhан аад, харин уhатай болгохо, уhалха Куйбышевска каналай 50 километр участогто уhан табигдажа захалаа.

Саратовска Поволжиин 1000 гектар газар Энгельсын ба Приволжиин уhалалгын hубагhаа уhа абадаг болонхой.

Николаевска гидроузелай оршондо Дон мүрэниие хааха хүдэлмэри дүүрэнтэжэ байна. Энэмнай хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг иимэ ехэ газар дайдые бүри hайнаар уhалха, судналнуудай тамарха, загаhа үдхэхэ арга олгохо болоно.

50 мянган гектар газарые үрэжэлтэй болгон хубилгаха Ураал — Кушумай уhалууриин системэ ажаллажа эхилээ.

Европодохи тон томо Каховско каналаар ехэ газар уhалагдадаг болохонь. 11 мянган гектар уhалагдадаг газар колхоз, совхозуудта дамжуулан үгтэхэ, тэрэнэй түрүүшын зуугаад мянган гектарынь эндэhээ уhалагдаха юм. Ургамалнуудые ундалуулхын тула үргэн энтэй «Фрегат», «Волжанка» түхэлэй техникэ эндэ хэрэглэхээр хараалагдана. Энэнь ороohо тарнянай, бусад ургамалнуудай абтасые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туhалха байха.

Орон доторхи хахалагдадаг ба олон жэлэй ногоонуудай таригдадаг газарай ойройдоол 7 процентнь уhалан шанаржуулагдаhан газар болоно. Энэмнай газар таряаланhаа абтадаг бүхы продукциин 21 үлүүтэй процентые үгэнэ. Бүридхэлэй мэдээнүүдэй ёhoop, ундалуулагдадаггүй газарайхиhаа 3.5—4 дахин ехэ продукци уhалагдадаг газарай гектар бүриhөө абтана. Байгша ондо 600 мянга гаран гектар иимэ газар колхозууд, совхозуудта үгтөө.

Уhаар хэтэрүү ехэ газарые хатааха горитой хүдэлмэри хара хүрьhэгүй зонодо, мүн бусад нютагуудта ябуулагдана. Эндэхи ажахынуудта 500 мянга гаран гектар газар үгтэнхэй юм. Гэхэ зуураа, тэрэнэй дүрбэнэй гурбан хубинь тон түрүү аргаар — хүрьhыень эбдэнгүй хатаагдаа.

Мүнөө үеын мелиораци хадаа угаа ехэ хэмжээтэй түмэр-бетон, шабар хоолой ба бусад материалнуудые хэрэглэдэг промышленна барилга болоно. Энээниие хэрэглэhэнэй ашаар, газар уhалха hубаг ба түхеэрэлгэнүүдэй ашаг үрэ эрид дээшэлүүлхэ аргатай болообди. Тиимэhээ газар шанаржуулха индустриин хүгжэлтын шата бүхэн шухала илалта гэжэ тоологдоно. Талды-Курганска областиин түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой болзорhоо урид ашаглалгада оруулагдаhые тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Энэ завод жэлэй туршада 61 мянган кубометрэй хэмжээтэй хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ шадаха байна. Туркменидэ (г. Байрам-Али) Узбекистанда (г. Янгиер) шабар хоолойнуудые бүтээн гаргаха томо предприятинууд баригданхай.

(ТАСС).

АЛАС-ДУРНЫН ХИЗААРТА

АРАДУУДАЙ ЭБТЭЙ БҮЛЭ СОО

Яхадууд, чукчанууд, нанайецууд болон нивхэ
корягууд ба удэгейцүүд, ульчинүүд болон орочонууд
Совет Алас-Дурнада ажаhуудаг үндэhэ яhатадые
хоншье бэрхэтэй. Эдэ үндэhэ яhатад тоогоороо
зариманиинь хэдэн зуугаад, зариманиинь оройдоо
арбаад хүн байдаг. Урдань тэдэнэр тон үгытэй
хайра гамгүйгөөр мүлжэгдэhэнhөө уламжалан,
угсаатад хосорон барагдахын туйлда хүрэhэн
Совет засаг тэдэнэй байдалые үндэhөөрнь хуб
Совет гүрэнэй тогтоогдоhон түрүүшын жэлнүүдтэ
дикаментнүүд болон номууд, үйлэдбэриин зэмсэгүүд
рэй хэрэгсэлнүүд, барилгын материалнууд бага яh
да эльгээгдэдэг байhан. СССР-эй тогтоогдон
даhанhаа хойшо энэ туhаламжа оло дахин арьбад
Бага арадууд капитализмые алгад гаража,
байгуулалтаhаа социализмда сэхэ ороо. Утаа
урса гэрнүүд, үлэн хооhон байдал, үбшэн тахал,
мэдэхэгүй ябадал — эдэ бүгэдэ хуушан сагай
ги байдал ошон ошоо. Ээлжэ байhан газарай
жэээнhээ, арад зонойнгоо тооhоо дулдыдангүй, ССС
бүхы нацинууд, арад үндэhэтэд аб адли эрхэтэй
хой. Бүхы совет хүнүүдтэл адляар, бага яhатана
лөөлэгшэдэй урда үргэн харгы нээлгээтэй. Тэдэнэй
даhаа дүй дүршэлтэй технигүүд, инженернүүд,
эрдэмтэд, артистнууд, багшанар, бэлигтэй уран
шод урган дэбжээ. Тэдэнэй нэрэнүүд орон нюта
холуур суурхадаг болоо. Эдэ арадуудай үндэhэн
кусство тухай хэлэбэл, Сибирь болон Алас-Дурные
жэлэгшэ, академик А. Окладниковай хэлэhэн үгэ
дурдаха хэрэгтэй: «дэлхэйн искусство хэды ба
hаа, энээнгүйгөөр дүүрэн бэшэ байха hэн. Бага
най искусствын хубитагүйгөөр бүхэ дэлхэйн
шадахагүй».
Алас-Дурнын бага яhатадай шэнэ ажабайдал
ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хөөрөөн доро толило

ШЭНЭ БАЙДАЛАЙ ТУЯА

Загаhа баридаг «Красная заря» национальна колхозой түб тосхон — Некрасовка мүнөө сагай эрилтэдэ таарамаар болбосон түхэлтэй посёлогой барилга дүүрэжэ байна. Эндэ нивхэнүүд ажаhуудаг, ажалладаг.

Ажахын гэшүүн бүхэн эрдэм hургуулитай болонхой. Бүхы айлнуудынь водопроводтой, электрын гэрэлтэй, газтай, уhаар дулаасуулагдадаг hайн байрануудта байдаг. Гэбэшье тосхондонь барилга хэгдэжэ үргэлжэлhөөр: байрын гэрнүүд, магазин, телефоной станци болон бусад байшангууд бодхоогдоно.

Үхибүүдэй hураха интернат hургуули баригдаад, тэдэнэр гүрэнэй дүүрэн тэдхэмжэ дээрэ hурадаг болоо. Түрэл арадайнгаа хуушан байдал тухай, hаядаа музейн экспонат болохо хуушан hууринууд тухай үхибүүд түрэлхидэйнгөө, багшанарайнгаа хөөрөөнhөө мэдэжэ абана. Эдэ бүхы хубилалтанууд табин жэлэй турша соо бэелүүлэгдээ: Сахалин олтирогойхид Совет засагай эндэ тогтоогдоhоор табидахи ойе ерэхэ жэлдэ тэмдэглэхэ юм.

Л. ЛИСОВСКИЙ.

Южно-Сахалинск.

НАНАЙЕЦУУДАЙ 45 ЯНЗЫН МЭРГЭЖЭЛ

Амар мүрэн шадар ажаhуудаг үндэhэ яhатанай гол ажалынь агнуури, загаhа барилга болоно гэжэ хуушан справочнигуудай нэгэн соо хэлэгдэhэн байдаг. Революциин урда тээ үнэхөөрөө ондоо мэргэжэл эндэ байгаагүй юм. Кола Бельдын түрэлхидшье угай ангуушад, загаhашад байhан. Мүнөө тэрэнэй нютагаархин 45 янзын мэргэжэлтэй болонхой. Т. Киле — клубые даагша, З. Заксор, З. Ходжер, Л. Киле — «Нанайский партизан» гэжэ колхозой түрүү hаалишад, А. Заксор, Б. Киле — багшанар. А. Бельдые коммунистнууд партиин районно комитедэй секретаряар hунгажа, тэрээндэ ехэ этигэл найдабари үзүүлhэн байна. Революциин урда тээ медицинскэ нэгэшье эмхи зургаангүй байhан энэ районд мүнөө дипломтой хоёр зуу гаран врачнар хүдэлдэг. Тэдэнэй олонхинь — энэ нютагай арад үндэhэтэнэй түлөөлэгшэд.

Инженернүүд болон слесарьнүүд, метеорологиин албанай хүдэлмэрилэгшэд, тогоошод, киномеханигууд болон холын аянда тамаралгын штурманууд, лётчигууд ба барилгашад, уран зохёолшод болон журналистнууд нанайецуудай дунда олон. Дээдэ Нерген тосхоной загаhашанай хүбүүн Григорий Ходжер «Амур — широкий» гэжэ гурбан дэбтэртэ романайнгаа түлөө Максим Горькиин нэрэмжэтэ РСФСР-эй гүрэнэй шанда хүртэhэн байна.

Л. НИКОНОВА.

Троицкое тосхон.
Хабаровска хизаар.

ГЕНЕРАЛЬНА ТҮСЭБЭЙ ЁhООР

Амарай областиин хойто зүгтэ оршодог «Улген» гэжэ эвенкнүүдэй колхоздо ангуушад, орошодой байха коммунальна зохид дүрбөөд байратай түрүүшын байшан гэрнүүд баригдажа эхилбэ. «Амурколхозпроект» институдай архитекторнүүдэй зохёоhон генеральна түсэбэй ёhoop энэ барилга хэгдэнэ.

— Мүнөө байhан тосхоноймнай орондо hаргама hайхан үйлсэнүүдтэй, шэнэ түхэлэй байшан гэрнүүдтэй, спортын бүлэг барилгатай, худалдаа наймаанай, медицинын түбүүдтэй шэнэ тосхон урган бодохо ёhотой.— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ В. П. Слепцов хөөрэнэ. — Энэ программаяа дүүргэхын тула материальна hайн бааза хэрэгтэй болоно. Шэн
жэлхы ухаанай з
дые үндэhэ болгон,
үедэ мяханай оро үс
дэг болоhоной ашаар
юhэдэхи табан жэлэй
hээ хойшо ажахын
ходынь хоёр шахуу
ургаhан байна.
Владимир Петр
өөрынгөө угсаатан
эвенкнүүдэй ой тайга
жэ ябаhан хүшэр
байдалые хараагү
түбхинэн hууриж аhа
далтай боложо
30-аад ониие, тэдэн
байдалда электрын
рэлэй, радио ба
hая нэбтэрүүлэгдэжэ
үеые hайн hанадаг.
уhатай, дулаан
болохот гэжэ хэ
ямаршье колхозник
сагта этигэхэгүй
Слепцов тоолоно.
мүнөө тэдэнэр
вэйнгээ социальна
тын 2000 он хүр
сэбые хамтынгаа
дээрэ баталан абаhан

А. КРИВЧЕН

Улчен колхоз.
Амарай область.

ЭВЕНКЫН ХҮБҮҮ НАЙРАМДАЛ ХАМГААЛНА

Москвада hаяхан
үнгэрhэн, Эб найр
тала баригшадай сов
ференцидэ Яхад
эвенк угсаатай оро
легат П. А. Ке
байлсаа. Петр Афа
холын ниислэлhээ
скиин хадануудта
Себян-Кюель нютаг
сажа ерэhэн дары
ренциин дүн, КПС
нинскэ эб найрамда
литика тухай хөөрэ
Кейметинов «Ки
гэжэ оро үсхэбэ
совхозой отделениин
лэгшээр ажалладаг.
олон, арбан гурба
толгой оротой а
тэлбэрилнэ.
П. А. Кейметин
нэй найман аха,
жаргал түгэс хуби
Түрэлхндэйнгөө
мэдэхэгүй байhан
эдэнэр булта даа дэ
да эрдэм мэргэжэл
лонхой. Петр Афа
өөрөө эрдэмтэ
юм. Никифор ахань
шын эвенк багша
Колхозойнгоо, hу
гаа эхи табиhан,
яранг соо үзэг бэ
гажа эхилhэн, ара
рэлэй хэрэгтэ хори
жэлдэ алба хэhэн
бан эгэшэнь баhа
Тэдэнэй нэгэн —
Яхадай АССР-эй
лиин габьяата багш
дэтэ нэрэ зэргэдэ
Василий — партийн
мэрилэгшэ, Варв
фельдшер, Христина
гэдэй саадые, од
ветэнь библиотекые

Д. БУБ

Якутск.

ДАЛАЙН ДУНДАХИ

Командорско о
дээрэ ажаhуудаг
жэ бага яhатанай
баад гэр бүлэнэр
олтирогой цунами
аюулта долгиндо
хагүй зонодо
байhан шэнэ түхэл
тэй, болбосон хоты
гэрнүүдые толлоо
байратай хоёр дабхар
зохид байшан гэр
дын хормойдо мү
Поселогhоо холо
нэ үйлэдбэриин
шан гэрнүүд хады
до мүндэлнэ.
Поселогhоо холо
үйлэдбэриин бүлэг
нууд — норко,
бэрилдэг фермэнүү
шангууд баригдаа.
ангай комбинадай
гээшэ. Тэрэнэй
лэгшэд үнэтэй
гай арhа бэлэдхэ
на, мүн мал эрхл
буу үсхэбэрилдэг,
ха ургуулдаг юм.
эдэ hалбаринууд
сагай жэлнүүдтэл
эхилhэн байна.

М. Ж

Никольское тосх
Алеутска район.
Камчатска облас

КОМБИНАДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИ ҮРГЭДХЭГДЭНЭ



Буряадай гэр барилгын комбинадай коллектив томо панелеэр гэрнүүдые олоор барижа, Улаан-Үдэ хотынгоо шэнжэ шарайе гоё болгоно. Эдэнэр жэлдээ байрын 25—26 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые баридаг юм. Тус комбинадай коллектив ойрын сагта жэлдээ байрын 100 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые баридаг болохонь. Мүнөө комбинадай үйлэдбэри үргэдхэгдэжэ байнхай. Түмэр-бетонно хэрэгсэлнүүдые хэхэ оньһожоруулагдамал цехүүд байгша оной декабриин һүүл бараар ашаглалгада үгтэхэ юм.

«Востоксибтехника», «Дальстальконструкция», «Сибсантехмонтаж» трестнүүдэй барилга-хабсаралгын 7-дохи управлениин хүдэлмэришэд комбинадай барилгада хабаадалсана. Эдэнэр һайн шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, комбинадай барилгые болзор сооһь ашаглалгада үгэхын түлөө оролдоно. 7-дохи УМУ-гай барилгашад илангаяа һайн үрэ дүн туйлана. Эдэнэр түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй цехэй барилга дээрэ хүдэлнэ. Энэ барилгаяа жэлэй һүүл багаар ашаглалгада үгэхөөр уялга абанхай.

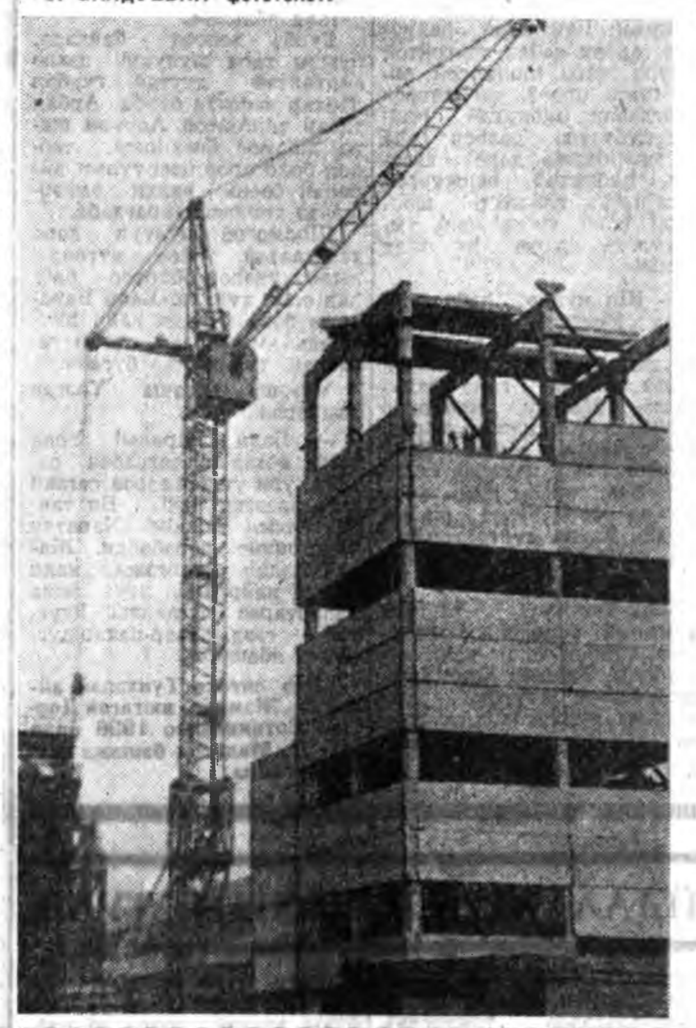
— Манай хүдэлмэришэд шадалтадаа хүрэхэл байха. Урдаа табиһан зорилгоёо сүм дүүргэхэ, — гэжэ барилгын участогай начальник Иван Фёдорович Любчик мэдүүлнэ.

Тэрэнэй даадаг участогай коллектив барилга хэхэ халаан бүриингөө даабари үлүүгээр дүүргэнэ. Энэ участогта дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд олон юм. Жэшээлхэдэ, ахалагша барилгашан Леонид Георгиевич Баханов модошо дархалай, бетонщигой мэргэжэлнүүдые шудалһан. Һайн шанартайгаар барилга хэхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулна. Леонид Георгиевич Баханов Зүүн-Сибириин технологическа институтда заочноор һуража, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ. Тэрэ халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд Буряадай гэр барилгын комбинадые үргэдхэн барижа байнад. Эдэнэр богони болзор соо энэ ажалаа дүүргэхэ зорилго урдаа табинад. Ойрын жэлнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодомнай томо панельнэ гэрнүүд бүри олоор баригдадаг болохонь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэрхэ барилгашан Л. Г. Баханов; тус комбинадай шэнэ цехэй барилга.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.



Монголой Арадай Республикын 50 жэлэй ойдо

ХҮГЖЭЛТЭ ЕХЭТЭЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Хүдөө ажахы, нэн түрүүлэн мал ажал хадаа аха дүү Монголой Арадай Республикын арадай ажахын гол һалбаринуудай нэгэн мүн. Арадай засагай тогтоогдоһоор үнгэрһэн 50 жэлэй туршада оронойнь хүдөө ажахыда жэшээлэшэгүй ехэ хубилалтанууд болоо юм.

Социалис хубисхалай һүүлээр хүдөө нютагуудтань хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд, госхозууд байгуулагдажа, газар тариалангай болон мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгжүүлхэ дүүрэн арга олгоһон байна. Хараад үзэгты даа. Мүнөө хүдөө ажахынь нэгэдэл бүхэн бүтээсэ ехэтэй тон томо ажахы гэжэ тоологдоно. Тусхайлан хэлэбэл, дунда зэргын 800 гаран хүдэлмэришэдтэй нэгэ иимэ нэгэдэлдэ 60 мянга гаран элдэб түрэлэй мал үсхэбэрилэгдэжэ, жэлэй туршада 2,3 миллион түхэригэй олзо доход оруулна. Мүн Монголой хүдөө ажахыда госхозуудай үүргэ жэлһээ жэлдэ дээшэлжэ байнхай. Һүүлэй мэдээгээр, 1973 ондо энэ ороной адууһа малай тоо толгой 430 мянгаар нэмээ гэхэ гү, али мүнөө бүхыдөө 24 миллион мал үсхэбэрилэгдэнэ. Хэрбээ атарлан бэлшэжэ ябаа эдэ малыень хүн бүхэндэ хубаарилхада Монгол орон дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлэнхэй гээшэ.

Адууһа малаар олон аха дүү Монголой Арадай Республика харин оронуудта гол түлэб мал ажалһаа абтадаг продукци худалдадаг юм. Тиимэһээ ойрын жэлнүүдтэ энэ һалбарияа улам үргэдхэжэ, эрид хүгжөөхэ зорилгонуудые хараалһаниинь гайхалтай бэшэ.

Мүнөө энэ орон гансашье мал ажалаараа суурхана бэшэ, мүн газар тариалан эрхилэлгэнь эрид хубилаа, һайжараашье. Хэрбээ хори гаран жэлэй саада тээ Монголой Арадай Республика бүхыдөө 10 мянган тонно тария суглуулдаг байгаа һаа, нёдондо аяар 500 мянга гаран тоннодо хүргөө. Тиигэжэ һүүлэй жэлнүүдтэ Монголой тариашад ороһо тариагаар гансашье оронойнгоо хэрэглэмжые хүсэд хангадаг болоо бэшэ, мүн горитойхон хубииень хилын саадахи оронуудта худалдадаг байна. Һүүлэй үедэ адууһа малайнгаа һүрэгые олошоруулжа, тариянай газарые үргэдхэһэнэй ашаар малайнь ашаг шэмэ, ороһо тариянайнь ургаса нилээд дээшэлээ.

Монголой Арадай Республикын хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй, госхозуудай түбүүд үдэр, һара, жэл бүри шахуу түхэл шарайгаа хубилгажа, олон хүн зонтой томо хото мэтэ болбосон түхэлтэй боложо байнхай. Тиигэжэ эдэ түбүүдтэ больницын, һургуулиин, үхибүүдэй ясли-саадай, соёлой томо байшангууд һубарин бодожо, радио, телефон болон электрын элшээр хүсэд хангагдана. Гадна, Монгол орондо хүдөө нютагуудай малшад, хонишодые нэгэ газарта ажаһуудаг болгохо түсэб амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ, бэелүүлэгдэжэ байна.

СЭВ-эй гэшүүн оронууд МНР-эй экономическа байдалые, байгаалиинь онсо илгаа хараада абажа, тус оронойн экономикын хүгжэлтэ түргэдхэхэ, ашаг үрыень улам дээшэлүүлхэ зорилготой хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлон хараалха байха гэжэ харилсаа холбооной, социалис ёһоной экономическа харилсаа холбооной нэгэдхэмэл программа дотор хэлэгдэнэ. Энэ хэмжээ ябуулгануудай программа хадаа хүдөө ажахын томо комплекснуудые сугтаа барижа ашаглахаар, мүн Монголой хүдөө ажахын ашаг үрые эрид дээшэлүүлжэ, энэ һалбариһаа абтадаг продуктнуудай гадаадын худалдаа наймаанай үнэ сэнгые зарим ушарта урмашуулга болгон нэмээхээр хараалагданхай. Тиимэһээ энэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ СЭВ-эй гэшүүн-оронууд Монголдо горитой туһаламжа үзүүлнэ.

МНРП-гэй XVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилготойгоор Монголой хүдөө ажахын министерствэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ холын хараата ойрын 15 жэлэй түсэб зохёожо дүүргээ. Энэ түсэб дотор гол түлэб оронойн адууһа мал үсхэбэрилдэг ажахынуудые һуурижуулжа, ашаг олзо ехэтэй ажахы болгон хубилгаха ба эрдэм техникын түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хүгжэнги хүдөө ажахын хэмжээндэ хүргэхөөр үйлэдбэриень ашаг үрэ ехэтэй болгохо хэмжээнүүд хараалагданхай юм.

Мүнөө үедэ тус орондо улам олошоржо байгаа адууһа малаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангаха гээшэ арадай ажахын гол зорилгонуудай нэгэн болонхой. Һүүлэй үедэ МНРП-гэй ЦК, МНР-эй Министрнүүдэй Совет ниитын малда тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ абаха тушаа олон тогтоолнуудые баталан абаа. Мүн Советскэ Союзай туһаламжаар Монголой Арадай Республикада холимог тэжээл бэлэдхэжэ гаргаха промышленность байгуулагданхай. Байгша оной һүүлээр тус оронойн 20 завод ба цехүүд бүхыдөө 170 мянга гаран тонно продукци үгэхэ байна.

Гэбэшье Монголдо үбһэн бүхы тэжээлэйнь гол хубиие эзэлнэ. Тиимэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ, 1967 онһоо хойшо орон доторнь үбһэ хуряалга хаа хаанагүй оньһожоруулагдана. Энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха машина, техникэ гол түлэб Советскэ Союзһаа абтана. Үнгэрһэн 1973 ондо МНР-эй сабшалан дээрэ оньһожоруулагдамал 105 бригада, звено ажаллаһан юм. Энэ табан жэлэй һүүлэй хоёр жэлдэ оньһожоруулагдамал бригада, звенонуудай тоо бүхыдөө 175 болохо зэргэтэй. Үбһэ хуряалгые оньһожоруулһанайнь ашаар энэ зүйлэй тэжээл горитой ехээр бэлэдхэгдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлбэл, нёдондо бэлэдхэгдэһэн үбһэнэйнь хэмжээн 1967 онойхиһоо 1,7 дахинаар дээшэлжэ, 800 мянга гаран тонно тэжээл абтана. Мүн энэ хугасаа соо гүрэнэйнь жаса 5,5 дахин нэмэһэн байна. Тиихэдэ МНР-эй зарим аймагуудта малай тэжээл бэлэдхэхэ тусхай шэглэлтэй госхозууд байгуулагдаа. Тэрэ тоодо оронойн хойто зүгтэ 1970 ондо байгуулагдаһан тэжээл бэлэдхэхэ Шамарай госхозые онсо тэмдэглэмээр. Юуб гэхэдэ, энэ госхоз һүүлэй үедэ үбһэ тэжээл горитой ехээр бэлэдхэжэ абадаг болоо бшуу.

Мүнөө аха дүү Монгол оронойнмай хүдөөгэй ажалшад республикынгаа мүндэлһөөр алдарта 50 жэлэйнгээ алтан ойе ажалайнгаа эрхим амжалтаар угтажа, гэрэлтэ һайхан зол жаргалта үе саг тээшээ һаадгүй дабшажа байнхай.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

АЖАЛШАДАЙ бэтэгүүдһээ

ТАРЯАШАН АЛДАРТАЙ

Иван Егорович Усовай ехэ бүлэдэ Михаил хүбүүдэйнь эгээ багань байһан юм. Иван Егорович нютагтаа хамтын ажахы байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн байгаа. Колхозойнгоо эгээл шухала ажал хүтэлбэрилжэ, үнинэй коммунист үнэн сэхэ зангаараа, хүндэ хододоо туһалха гэһэн эрмэлзэлээрээ илгардаг һэн. Мүнөөшье болотор энэ хүниие Зэлтэрэдэ ажаһуугшад мартадаггүй.

«Угаа уһанда хаяхагүй» гэһэндэл Михаил хүбүүнэйнь абари зан эсэгынхидээл тон адли байгаа. Тариашан угаа дамжуулжа, Михаил Иванович «Мир» колхозой гурбадахи отделениин түрүү механизатор болонхой.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхинһээ Михаил түрэл колхоздоо ажаллажа эхилээд, мүнөө болотор үбгэ эсэгэнэрэйнгээ тариашанай ажал алдаршуулна. Тэрэ гансата механизатор болоогүй. Түрүүшээр хонишоноор хүдэлжэ, ажалай шанга шалгалта гараа һэн. Трактористаар түрэл колхоздоо хүдэлөөд, удаань Осорой СПТУ дүүргэжэ, одоол олон мэргэжэлтэй механизатор болоо.

Шэнэ ажал түрүүшын үедэ Михаилые нилээхэн тухашаруулаа. Теэд урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэжэ шададаг, ажалша нэтэрүү зантай дээрэһээ уданшьегүй аймагай эрхим механизаторнуудай нэгэн болоо һэн. Аймагай механизаторнуудай социалис мүрысөөндэ жэл бүри түрүүшүүлэй тоодо орожо, хүндэтэй, суутай хүн болоо. Энэ нүхэр ямаршье ажалда харюусалгатайгаар хандажа, хэһэн юумэеэ һайнаар бүтээдэг заншалтай юм.

Тракторна бригадын гэшүүд М. И. Усов, В. Д. Селецкий, В. И. Жапов, Я. Е. Самойлов ба бусадай хүсөөр, тэдэнэй оролдосоор лэ гурбадахи отделени колхоз соогоо эрхим, аймаг соогоо түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана ха юм. Түсэбтэ табан жэлэй, тодорхойлхы жэлдэ Михаил Иванович габшагайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. «Булад хүлэгөөрөө» 1670 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн байна. Тэрэ тоодо 180 гектар газарай кукуруза хуряагаа.

Иигэжэ Зэлтэрэй түрүү механизатор тодорхойлхы жэлдэ габшагайгаар ажаллажа, Октябриин Агуу һайндэрые ехэ амжалтатайгаар угтаа.

В. БАШАРОВ.
Зэдын аймаг.



ТАДЖИГАЙ ССР. Таджигай алюминиин заводой ашаглалгада үгтэхэ бүлэг барилга дээрэ хабсаргалгын ажал түлэг дундаа. Барилгын бүхы участогуудай коллективүүд үйлэдбэриингөө даабарине амжалтатайгаар дүүргэхэ, барилгаяа саг соонь ашаглалгада тушаахын түлөө мүрысэн хүдэлнэ. Энэ жэлэй декабрь һарада эндэ түрүүшын метал хайлуулагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: газһаа сэбэрлэхэ гурбадахи блогой барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Архи—ажалай, ами наһанай дайсан

ЭСЭГЭНЬ ХҮБҮҮНТЭЕЭ МАНГАРЛААД...

«Эрдэм» колхозой гурбан отделенинүүдэй нэгэниинь Енхор нютагта оршодог. Колхозой түб буусаһаа нилээд холо байрладаг Енхорто оройдоол жара гаран урхэтэ айл тоологдоно.

Тосхоной байдалтай танилсаад байхада, эндэхи зон хүдөөгэйнгөө клубта хаа-яал суглардаг, эндэ хүнэй ухаан сэдьхэл буляама халуун хөөрэлдөөн, һонирхомо зүжэг, наадан, ниитын ёһо гуримда зорюулагдаһан зүблөөн, суглаанууд мартагданхай, гансал кино харуулхаяа мэдэдэг гээд Енхорой ажалшадһаа дуулаа һэм.

Октябрь һарын нэгэ үдэр Енхорой клубай газаа иимэ соносхол бии болобо: үдэрэй часта хамтын суглаан болохо, хүн зониие бултыень уринабди. «Жэл соо суглаан болоогүй даа, мүнөөдэршье хүн зон хэр сугларха хаб...» гэжэ тэдэнэй зариманай хэлэхые дуулахадаа, мүн баһа ажалай үдэрэй тэг дунда суглаа зарлахадаа яабаб гэжэ гайхабаб. Клубай досоо ороходо задагар зайдан, хүйтэн. Суглааншье арайл гэжэ 3 час багта эхилбэ. «Архидалгатай— эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ, социалис хуули гуримые наринаар сахиха тухай» гэһэн асуудал энэ суглаанай зүбшэлгэдэ табигдаба.

Иимэ асуудалтай нягта холбоотой Енхор тосхондохи үйлэ хэрэгүүд, ушар баримтануудые адаглаад, шэнжэлээд үзэхэдэ, ехэ бодолгото боломоор байба. Юундэб? Эндэ ажал хэжэ шадаха зонууд яһала олон. Теэд, үнэн дээрээ тэдэнэй заримашуул хамтын ажалһаа хулжана, хайша хэрэгээр хандана.

Ниитын аша туһатай хэрэг тухай һанаагаа зободоггүй, хара амияа хараад ябагшадай дунда Енхорто архидаашадшье, хэрүүл татаашадшье дайралдана. Жэшээнь, арбан зургаатай Сергей Дымбрылов һургуули һудараа хаяһанай удаа ажал хэнгүй зайгуултажа ябадаг, халтад гэбэл «халтагайе» баридаг заншалтай болобо. Тэрэнэй архидаха, али болохо аягүй ябадал һаргахыень зайсуулхын, болюулхын түлэ түрэлхидынь болоод, ойро дүтынхидынь шанга эрилтэ табяагүй, үнэн сэдьхэлһээ оролдоогүй, «бараг ааб даа, залуугай эндүү бэзэ, ябан заһарна ааб даа» гэһэншүү һанаа зоболгүй байдаг байба. Теэд энэнь юугээр дүүрээб? Үнгэрэгшэ сентябрь һара соо һогтуу Сергей колхозник Дондок Раднаевые зэрлиг муухайгаар сохижорхёо. Хулиган Дымбрыловтэй, тэрээндэ сохюулжа гэмтэһэн Раднаевтай Енхорто уулзаагүйбди. Дондок Раднаев — больницада, харин наһаяа хүсөөгүй гэмтэн Сергей Дымбрылов абаашагданхай байгаа һэн.

Ондоо нэгэ баримта дурдая. Анатолий Лубсанов зургаадахи класһаа һургуулияа хаянхай. Арбан найма хүрэбэшье, ажал хэдэггүй, эсэгынгээ даадаг отара дээрэ хүдэлдэгби гээд, архиин үнэртэй ябадаг болонхой. Юрэ буса гоёмсогоор хубсалһан, гэзэгэ гүрэмэ ута хара үһэеэ шэлэ дээрээ һанжуулһан Анатолиие энэ суглаан дээрэ харахада жэрхэдэһэ хүрэмөөр байба. Хүбүүнэйнгээ һэнгэргүй ябадал тухай эсэгэнь (Галдан Лубсанов) һанаагаа зобохо, һайн һургаал үгэхын орондо өөрөө тэрээнтэеэ хамта «хахадые» хубаажа уудагынь гайхалтай!

Архидалгада, алкоголизмда эсэргүү тэмсэл эрид шууд шангадхаха тухай Указай гараһаар хоёр жэл үлүүтэй болоһониинь мэдээжэ. Тиигэн гэтэр Енхор һууринай магазинһаа огто хорюултай сагта — үглөө эртэшье, һүниин харанхыдашье архи бэдэрэгшэд «хахадые» олохо аргаяа олодог. Машинын жолоодо һогтуу хүнэй ябабал, ямар аюултайб? Теэд Енхорой механизатор, нилээд халамгай Сергей Галсановай трактор жолоодожо ябахые нэгэтэ бэшэ хүнүүд, колхозой хүтэлбэрилэгшэдшье хараһан гэхэ. Зүгөөр тэрэнэй һогтуугаар ажалдаа гү, али үмсын хэрэгтэ трактор «һамбаашалжа» ябахыень харахадаа, Ц. Б. Бухаев (түрүүндээ Енхорой отделениие даагша), бусад хүтэлбэрилхы тушаалтадшье Галсановые нэгэтэшье хорёогүй, зэмэ тохоогүй байха юм. Юуб гэхэдэ, архи ууха дуратай Бухаев хүндэ ямар һургаал, һайн жэшээ харуулхаб даа. Нэрэеэ хухарһан, зониие хүтэлбэрилжэ шадахаяа болиһон Бухаев тээсгэн тушаалһаа сүлөөлэгдөө.

Клуб соо сугларагшадай урда талада табигдаһан һандали дээрэ һаланаар хубсалһан, үһэ зүһэндөө даруулһан, дүшөөд наһанай хүн уруугаа харан һууна. Энэмнай тракторист Сергей Галсанов мүн бэеэрээ гээшэ. Тэрэ ехэтэ мангарлашаһан хэбэртэй, һалганаһан, һөөлдэнги хоолойгоор өөрынгөө ажабайдал тухай, ори ганса хүгшэн эхэтэеэ ажаһуудаг, олоһон салин хүлһэеэ архида гаргадаг тухайгаа хөөрэхэ баатай болоно. Тэрэнэй иимэ ажабайдалдань хэн зэмэтэйб? Өөрөө Галсанов зэмэтэй ааб даа.

— Нюугаадшье яалтайб, Сергей һааргүй, сагаа һанаатай хүн юм. Туһалхые хэлээ һаашни, үбһэ гү, али түлеэ асарха гэбэлшни, арсадаггүй. Архи бариха дуратай, теэд шал архинша бэшэ ха юм даа. энээнһээ үшөө доро хүнүүд бидэнэй дунда бии гээшэ...

Ингэжэ наһажаалшаг эхэнэр хэлээ һэн. Суглаан дээрэ Галсановые хайрлаха, үмөөрхэ, архи уудагыень сагааруулха һанаатайшуулшье үсөөн бэшэ байба. Гэм зэмэтэй хүниие сагааруулха, үмөөрхэ гээшэ хүмүүжүүлгын хэрэгтэ туһа хүргэхэгүй, харин тойбо татадагынь мэдээжэ ха юм.

Енхор һууринайхидай энэ суглаан дээрэ социалис хуули, ёһо гуримые наринаар сахиха тэмсэлэй һула байһаниинь гэршэлэгдэн тодорхойлогдобо. Энэ хадаа колхозой, тодорхойлбол Енхорой отделениин зарим хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгаяа гээһэнһээ, багадуулһанһаа болоо гэжэ үгэ хэлэһэн олонхи нүхэдэй тэмдэглэхэнь тон зүбтэй байгаа һэн.

Колхознигууд Г. Ш. Цыренов, Ц. Э. Ванданова, аймагай прокурор М. С. Сандаков, аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник М. Ц. Батожапов, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой секретарь С. Д. Ринчинов болон бусад үгэ хэлэхэдээ, социалис хуули, ниитын ёһо гуримые сахиха хэрэгтэ сомоной Соведэй, һууринай ниитын эмхинүүдэй үүргын тон бага байһаниие тэмдэглэбэ. Ниитын ёһо гуримые эбдэгшэд тракторист С. Галсанов, ветфельдшер Б. Машеев, хонишон Г. Лубсанов гэгшэд нютагайнгаа зоной урда зогсожо, улайжа сайжа, харюу үгэжэ, дахин һогтуу ябахаяа болихобди, гэм зэмээ мэдэрнэбди, заатагүй заһархабди гэжэ мэдүүлхэ баатай болоо һэн.

Нютагайнгаа хүнүүдэй урда харюу барихаяа айһан мори адуулагша Эрдынеев суглаанда ерэбэгүй. Энэ хүн мүн лэ архидаха дуратай, даалгагдаһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандахаһаа уламжалан, һууринай захадахи ногоон һолоомоной ехэхэн талмайе адуунда гэшхүүлһэнэй түлөө 750 түхэриг яла түлэхэ болонхой.

Тобшолон хэлэбэл, архиншадые, хулигантагшадые, нютагайнгаа нэрые бузарлагшадые, колхозой Уставые бүдүүлигээр эбдэгшэдые шангаар шүүмжэлһэн энэ суглаан Енхорто удаан мартагдахагүй бэзэ гэжэ һанагдана. Теэд суглаа үнгэргөөд, журам эбдэгшэдые шангаар шүүмжэлээд, ёһотой хэмжээн абтаа гэжэ бата найдамаар гү? Үгы даа! Нэгэл һайн суглаагаар энэ асуудалые шиидхэжэрхихэ гээшэ дэмы хэрэг ааб даа. Ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ амаралга, забһар гэжэ байдаггүй ха юм. Эгээ тиимэһээ колхозой эдэбхитэд, нэн түрүүн коммунистнууд, комсомолшууд, депутадууд үндэр уялгаяа мэдэрэн, архидаха, хулигантаха болон бусад манай ажабайдалай ёһо гуримда һайн һайхан заншалда зүрюу ааша гаргагшадтай эрид тэмсэл эрхилхэ зэргэтэй.

Ц. БАЛДАНОВ,
СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн.

БАГШЫН ОРОЛДОЛГО

Советскэ Союзай Герой Е. Тулаевай нэрэмжэтэ Толтойн дунда һургуулиин ажалай багша Бато Жалсанович Бирбаев тухай хөөрэлдэлгэ эхилэнтэйбди.

Мухоршэбэрэй аймагай Толтойн дунда һургуули һүүлэй 10 жэлэй туршада аймаг соо, мүн республика соогоо алдартай, суутай болоо юм. Илангаяа тэрэ һургуулине дүүргэжэ гараһан һурагшадай олонхинь түрэл колхоздоо механизаторнууд, малшад, эдэбхитэй ажалшад боложо хүдэлдэг. Тэдэнэй нэгэниинь СССР-эй Верховно Соведэй депутат ... нүхэр Ангархаев ... Онгорхоевич ха юм. Бэшэ бэшэ хүбүүдыень ... болоо һаа, олон юм. Тус һургуулиин классууд болон кабинедүүд соогуур һаатнай, бүхы юумэнь арюун сэбэр, һурагшад, багшанарта хэрэгтэй юумэнүүдтэй. Илангаяа хоёр таһалгатай үндэр мастерскойнь хүнэй ... буляама. Һургуулиин директор Замбалов Дагба ...евич, месткомой түрүүлэгшэ Сотникова Софья ...евна гэгшэд ажалайн багша Бато Жалсановичые нэгэн дуугаар магтан, ...хон хөөрэдэг:

— ... һургуулимнай ам..., һургуули соохи модон, түмэрөөр хэгдэһэн бэхи бүхы юумэнүүд, хүдэлмэридэ дуратай ... үхибүүднай — эдэ ... нүхэр Бирбаевай сусашагүй анхарал болгоһоо үндэһэтэй — гээд үгэеэ дүүргэдэг. ...үгэнүүд тон зүб.

Бато Жалсановичай до... классай үхибүүдтэй ...ческэ ажалай хэшээл дүүргэжэ байхыень харабди. Гуша гаран үхибүүд зэр зэмсэгүүдээ эзэн байра байрадань табяад, халаадуудаа тайлажа, ...даань үлгэнэд, заримань стул, нүгөөдүүлынь собоог хэжэ, гурбадахинь һүхэ, хүрзэ, ал... байһанаа, бултыень байра байрадань сүмөө табяад, гаража ошо... Олониинь хэжэ байһан ... дүүргэһэн хэбэртэй ...шадаа шалгуулжа, ...даа сэгнэлтэ табюулдаг. Дүүргээгүйшүүл хойшоо ... үргэлжэлүүлхэ юм хаш, гаража ...

Бато Жалсанович һурагшадтаа бүхэнтэй хөөрэлдэнэ, ...нь, һайн муу талыень — бултыень дурдана. ... бүхэн хазагадшье ...өөр, ехэ анхаралтайгаар ... дагнана.

...бэшьегүй мастерской ... һурагшад ошожо, ... боложо, энэ тэрэ ... хөөрэлдэн байтараа, ...койнгоо баялигые, ... харуулыт гэһэ... Бато Жалсанович һонирхолтой хоёр юумэ — хюрөө хайша хоёрые харуулба. Энээние техническэ кружогойнгоо гэшүүдээр бүтээжэрхиһэн байна. Харахадатнай модо хюрөөдэдэг электромеханическа хюрөөнь зургаан сантиметр модые нюдэ сабшаха зуура хүндэлэншье, һөөлжүүлээдшье тайража байба. Тэрэ хюрөөнь ехэ байра эзэлхэгүй юм, бүхыдөөл столой тухай, шадалтайшаг хүнэй гансаараашье үргөөд ябашахаар. Иимэ аад, тон ехэ юумэ бүтээхэнь һайшаалтай байба. Тиихэдэ янза бүриин түмэр зүйл таһалжа шадаха электромеханическа хайшан баһал һонин. Энэ хайша хюрөө хоёроор эсхэгдэһэн, хэгдэһэн юумэнүүд мастерской соо, һургуули соогуур, колхозой клуб болон конторо соогуур, Толто тосхоной айлнуудташье ехэ олон байба. Тэдэнэй нэгэ хэдыень нэрлэбэл, зайн галаар юумэ хэршэдэг станок, мүлилгын станок, домогто автомобиль, «Электрогимнаст», «Манай герой» гэһэн стенд, тракторай хүдэлдэг модель, Ленинэй броневик гэхэ мэтэ тоолошогүй олон юумэнүүд байна. Эдэ бүгэдые Толтойн дунда һургуулиин үхибүүд Бато Жалсановичай даабаряар, тэрэнэй ударидалга доро хэһэн байха юм.

Нүхэр Бирбаевтай улам саашань хөөрэлдэһөөр байтараа, нилээдгүй олон юумэнүүдые мэдэжэ абабабди. Һургуулиие оньһожоруулга, техническэ моделировани, һурагшадта ерээдүйнь мэргэжэл шэлүүлхэ асуудалнуудаар айхабтар баян библиотекэ ажалай багшада бии. Мүн эдэ асуудалнуудаар багшын өөрынь бэшэһэн статьянууд районой болон республикын газетэнүүдтэ олоор гаранхай.

Өөрынгөө мэргэжэлээр бүхы юумые тон гүнзэгыгөөр, наринаар мэдэдэг хадань, Бато Жалсановичые ажалай багшанарай аймагай методическа нэгэдэлэй ударидагша болгоһон юм. Энэ харюусалгатай хүдэлмэриие Бато Жалсанович ехэ ханамжатайгаар хэжэ, аймагайнгаа һургуулинуудта техническэ ажал зааха түрүү дүй дүршэлые оролдосотойгоор дэлгэрүүлжэ байдаг.

Нүхэр Бирбаев өөрынгөө ажалда ехэ дуратай. Тэрэ дурлалаа заажа байһан һурагшадтаа дамжуулжа шадаһан байна. Энэ талаар багшын үүргэ тон ехэ. Имагтал һүүлэй жэлнүүдэй туршада соо Толтойн дунда һургуулиин ахалагша классай һурагшадһаа 64 хүн хүдөөгэй электромонтёрой 2-дохи разрядай мэргэжэл олоо, үшөө 39 һурагшад малшад-механизаторнууд болоо. Ажалай багша өөрөө токарийн, электригэй, комбайнерай, трактористын, шоферой, электро-газнууршын болон фотографой мэргэжэлнүүдтэй юм. Эдэ бүгэдыень гэршэлһэн үнэмшэлгэнүүд, олон тоото грамотанууд бии.

— Техническэ ажалай багша гээшэ бүхы юумые шадаха, дүрбэн тэгшэ байха зэргэтэй, тэрэгүй һаа, мүнөө сагай үхибүүдые һургахань бэрхэ, — гэжэ Бато Жалсанович даруугаар хэлэдэг.

Бато Жалсанович ганса мастерскойгоо хараад лэ, хэшээлээ хээд лэ, хара мүрөө хараад ябадаггүй. Харин һургуулиингаа, тосхонойнгоо ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна. «Залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ», «Политехническээр хүмүүжүүлгэ — коммунис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хубин», «Научно-техническэ революци гэжэ юун бэ?», «Ажалша хүн мүнөө сагта ямар байхаб» гэхэ мэтэ темэнүүдээр хэлэһэн лекцинүүдынь Толто, Таһархай, Хараһан, Галба тосхонуудай хүн зониие ехэтэ һонирхуулдаг. Бато Жалсанович уран һайханай наадануудта хабаадахадаа, ажал хүдэлмэриие һайшааһан, залхуу зайран, архинша хүниие муушалһан рольнуудые гүйсэдхэдэг, хүнүүдые баярлуулдаг юм.

— Манай Бато Жалсанович өөрынгөөл һанаашые, зорёошые хэлээд лэ, бүтээгээд лэ байха даа, — гэжэ нютагаархиниинь омогорхон халэдэг зантай.

Бато Жалсанович Бирбаев мүнөө үеын түрүү багшанарай нэгэн. Ажал гээшэ хүниие хүн болгоһон юм, ажалнай дэлхэйн шэмэг, баялиг, ажал хээгүй хүн ама хооһон ябадаг гэжэ нүхэр Бирбаев марксизм-ленинизмын классигуудай һургаалые һайн мэдэнхэй, үдэр бүхэндэ тус мэдэрэлые һурагшадтаа дамжуулдаг. Һурагшадые бүхы юумэ хэхэ дуратайгаар, хэһэн юумэнүүдтээ гамтай байхаар, арюун сэбэрые сахихаар хүмүүжүүлдэг.

— Мүнөө бар хүсөөрөө, гараараа, хүлһэ адхажа хэхэ ажал үдэрһөө үдэртэ багаа боложо байна, бүхы ажалай 30 процентые эзэлнэ, тиихэдэ оньһон техникын аргаар, машинаар хэгдэхэ хүдэлмэринүүд угаа ехэ үүргэтэй боложо байна, бүхы ажалай 70 процентые эзэлнэ, — гэжэ Бато Жалсанович согсолон хэлэбэ. Тиимэһээ һурагшадые тракторта, машинада, бүхы техникэдэ дуратай болгохо гээшэ техническэ ажалай багшын гол зорилго мүн. Тэрэ зорилгые Бато Жалсанович эсэшэ сусашагүй ажалаараа бэелүүлжэ байдаг юм.

Д. ЛЫГДЕНОВ,
Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша, хүдөө бэшэгшэ.

МИНИИ ДУРАТАЙ ХЭРЭГ

Медицинскэ училищи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Доодо-Ториин больницада фельдшерээр ажалланаб. Хүдэлмэрилжэ эхилһэнһээ хойшо удангүй эндэхи соёлой ордондохи уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ хабаадалсажа эхилээб.

Эстрадна оркестр байгуулха гэһэн һанамжыем соёлой ордоной директор М. Г. Ахмадуллин халуунаар дэмжээ бэлэй. Мүнөө үедэ 5 хүнһөө бүридэһэн оркестр соёлой ордоной дэргэдэ хүдэлмэрилнэ. Энэ оркестрнэй һайндэр бүхэндэ, уран һайханай бүлгэмэй концерт бүхэндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Һүүлэй үедэ хэдэн шэнэ дуунуудта һуража, нютагайхинайнгаа анхаралда табяабди.

Соёлой ордоной уран һайханай хүдэлмэрилэгшэ И. С. Михайлов, Доодо-Ториин үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулиин директор В. М. Дунаев гэгшэд манай хүдэлмэридэ туһа үзүүлжэ байдаг. И. С. Михайлов хори гаран жэлдэ соёлой хүдэлмэридэ ябажа байһан хүн. Дүршэл ехэтэй, үнинһөө хойшо соёлой гуламтада ажаллажа байгаа энэ хүнэй зүбшэл заабари бидэндэ ехэ туһатай.

Манай оркестрэй гэшүүд агитбригадын хүдэлмэридэ мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Һаяхан бидэ агитбригадатай хамта совхозой 5-дахи отделениин оршодог Подхулдоча нютагай хонишод, малшадта ошожо концерт харуулаабди.

Манай больницын ахалагша врач Георгий Тапхаевич Цыденов соёлшодой ажал хүдэлмэриие зүбөөр ойлгон, бидэнэй үүсхэл оролдолгые үргэнөөр дэмжэдэг. Концерт харуулха гү, али репетици хэхэ үдэрөө тааралдуулан ажаллаха арга боломжо бидэндэ үгэдэг. Манай больницын врачнар болон хүдэлмэрилэгшэд уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Мүн соёлой ордоной дэргэдэхи драматическа кружокто 4 хүн ябадаг.

Мүнөө үедэ манай оркестр шэнэ һайхан дуунуудые ажалшадта бэлэглэхээр бэлдэжэ байна.

В. ЧУМАКОВ,
оркестрэй хүтэлбэрилэгшэ.

АГУУЕХЭ ИЛАЛТЫН 30 ЖЭЛЭЙ ОЙДО



Волгоградай офицернүүдэй байшангай дэргэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай ветеранууд — эхэнэрнүүдэй областной совет эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар үнихэн болоо. Эрэлхэг зоригтойгоор Эхэ ороноо хамгаалһан 900 алдарта эхэнэрнүүд тэрэ соведтэ нэгэдэдэг юм. Тэдэнэй олонхинь Волгоград хотын залуушуулай урда үгэ хэлэдэг, хүмүүжүүлгын ба сэрэгэй-патриотическа ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна.

Мамаев добуунай ханануудай хажууда нэгэ эхэнэр баглаа сэсэгүүдые баринхай дайнда наһа бараһан дайшалхы нүхэдэйнгөө дурасхаалые ёһолон хүндэлдэг. Тэрэ Мария Фёдоровна Лапина гээшэ.

Мария Лапина 18 наһатай байхадаа дайнай поли дээрэһээ шархатаһан 14 солдат ба офицернүүдые абарһан байна. Энэ баатаршалгынгаа түлөө «Эрэлхэг зоригой түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаа бэлэй.

Гитлеровскэ хоёр солдат амидыгаар плендэ абаһанайнгаа түлөө тэрэ Улаан Одоной орденоор шагнагдаа һэн. Һүүлээрнь Мария Лапина эрэлхэг зоригтойгоор дайсантай тэмсэһэнэйнгээ түлөө Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан юм.

Мария Фёдоровна Лапина мүнөө Волгоградай химическэ комбинатда эрхимээр ажаллана.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺАБИРХАЙ ҺАНТААГ, БАЯН БАРАҺЫ

ОНТОХОН

Урда сагта нэгэ үншэн Һабирхай Һантааг хүбүүн хаанай хони ямаадые харуулдаг байгаа. Нэгэтэ үлэнхэ шоно хаанай онгон тэхые эдибэ. Хаан онгон тэхыем шонодо эдюулээш гээд, Һабирхай Һантааг хүбүүе үлдэжэрхёо һэн. Тэрэ хүбүүн хүйтэндэ дааража, эдихэ хоолгүй үлдэжэ, уйлажа ябаба ха. Тиигэжэ ябатарнь үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы ушарба.

— Һабирхай Һантааг хүбүүн, ши юундэ уйлажа ябанаш?

— Хаанай хони ямаадай харуулшан болоод ябахадам, шоно онгон тэхыень эдижэрхёо. Тиигээд хаан намайе үлдөө. Дараха үлдэхэдөө би яаха бэлэйбиб?

— Ши ,гуйраншан болоод, айл нютагаар юумэ гуйжа яба, — гэжэ үнэршэ аргаша Үнэгэн хэлээд, һахар-пахар дугшаад ябашаба.

Һабирхай Һантааг үрэмгэ тулам үргэлөөд, юумэ гүй гуйһаар, ехэ олзотой болобо. Нэгэ үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы ерээд:

— Зай, Һабирхай Һантааг, юумэ ехээр олобо гүш? — гэжэ һонирхобо.

— Бараг олобоб.

— Энэ олзоёо намда үгэ, би шамда нэгэ туһа хүргэхэб. Олоһон юумэеэ бүлтыень Үнэгэндэ үгэбэ. Хооһон туламаа үргэлөөд, баһа гүй гуйһаар, ехэ юумэ олобо. Баһа нэгэ Үнэгэн эзы ушараад, суглуулһан юумыень дууһан абаба. Баһа юумэ суглуулаад, гурбадахяа үгэбэ. Тиигээд саашаа ябаба. Юумэ олохоо болёод, үлдэжэ дааража ерэхэдээ, бархиран уйлажа ябаба. Энэ үедэнь урдаһаань үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы ерээд Һабирхай Һантааг хүбүүе эдеэлүүлээд, гэдхээгээд:

— Ши намда гурба дахин туһа хүргөөш. Би үриеэ шамдаа түлэхэб. Хаан-Хюрмас тэнгэриин абхай басагые асаржа үгэхэб, — гэбэ.

— Үгы! Болохогүй. Би нимэ муухай аад, тэнгэриин басагатай хаана, хайшан гэжэ һууха хүнбиб? Үгы, болохогүй.

— Нэгэ арга олохол байхаб даа, — гэжэ үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы хэлээд, һахар-пахар дугшаад ябашаба. Яба ябаһаар, үгсэ үгсэһөөр Хаан-Хюрмас тэнгэриндэ оробо. Бараалхажа байхадаа, иигэжэ хэлэбэ: «Манай дунда замбида баян Бараһы гэжэ хүбүүн һуудаг юм. Намайе дээдэ замбида гаража, Хаан-Хюрмас тэнгэриин абхай басагые минии хүйтэ хүн болохые һуража ерэ гэжэ эльгээбэ».

— Тэрэ хүбүүншни ехэ баян юм гү?

— Хабтагай үргэн дайдаар, хангай хада үулата тайгаар, адуу малаар, ан гүрөөһөөр баян хүн даа.

— Басагаа минитэ үгэхэгүйб. Хангайн гурбан хүсэтэниие асаржа үгөө болбол абаһа аабзат.

— Зай. Гурбан хүсэтэниие асарһуу, — гээд, үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы бусаба.

Үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы дунда замбидаа буугаад, гурбан хүсэтэниие бэдэржэ, тайгада гараба. Эгээл түрүүн арсалантай ушарба.

— Арсалан хаан, мэндэ амар!

— Сайн. Ши, үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы, хада тайгын һанжуугаар ябадаг аад, энэ ехэ тайгада юун хэрэгээр ерээбши?

— Хаан-Хюрмас тэнгэри ехэ ууртай. Дунда замбинмни ан гүрөөһэн үсөөн болоо. Арсалан, эрээн гүрөөһэ, баабгай гурбые үшөө үдэшэлэн биса-ниса нэрьехэмни гэхыень дуулаад, түргэн буужа, танние бэдэржэ ябанам.

— Ай даа, яаха бэлэй? Ши, үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы, намда хэлыш. Ямар арга мэргэ бииб? Ши мэдэхэ аргалха байхаш.

— Хаба соогоо аргалжал үзэнэ аабзаб. Намайе дахаад, иишээ тиишээ харангүй, юумэдэ һузалангүй, нюдөө аняад яба. Эрээн гүрөөһэндэ хэлэхэ хэрэгтэй.

— Эрээн гүрөөһэн, мэндэ амар! Юушье мэдэн, зүгнэнгүй һаһаа амар хэбтэнэш. Шамайе Хаан-Хюрмас тэнгэри биса-ниса нэрьехэ гэжэ байна.

Эрээн гүрөөһэн һуга харайжа бодоод, шэшэрэнги хоолойгоор иигэжэ дуугарба.

— И-и-я, нихэдээ яаха хээхэ бэлэй. Ямар арга мэргэ бииб?

— Хаба соогоо аргалжа үзэнэ аабзаб. Нюдөө аняад, намайе дахаад яба!

Тэдэнэй саашаа ошоходонь, баабгай эшээгээ малтажа сүлөөгүй байна.

— Баахалдай ахай, мэндэ амар! Баарһамни, юушье мэдэнэгүйш, үбэлдөө хэбтэхэ эшээгээ заһажа байнаш. Хаан-Хюрмас тэнгэри шамайе биса-ниса нэрьехээ байна хаям.

— Ай халагни халаг. Яаха бэлэй? Хаана хорголохо бэлэй. Үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы, арга мэргэ хэлэжэ үгыш, абарал хайраяа буулгажа үгыш.

— Хаба соогоо туһалжа үзэнэ аабзаб. Нюдөө аняад, намайе дахаад ябагты. — гээд Үнэгэн эзы гурбан хүсэтэниие дахуулаад, яба ябаһаар, үгсэ үгсэһөөр, Хаан-Хюрмас тэнгэриин ордондо оробо.

Хаан-Хюрмас тэнгэрииндэ ороод:

— Зай, гурбан хүсэтэниие асарбаб, — гэбэ.

Тэрэ гурбан хүсэтэниие хара шэрэм байшан соо хаалгаба.

— Баян Бараһыгаа хүйтэ сүйтэдэ хээхэ ерэхэбиб?

— Гурба хоноод, хүрьгэн болохо баян Бараһы өөрөө ерэлсэг, — гэбэ Хаан-Хюрмас тэнгэри.

Үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы газар дээрээ буугаад, арбан табан толгойтой Асуури шара шолмосойдо оробо.

— Үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы, намда юун хэрэгтэй ерээбши? Шамайе эдеэ хадам эдилгэшье болохогүй. Нэгэ муу юумэ, мэхэ гохо гаргахаа ерээ бэшэ гүш?

— Ай бурхан! Асуури ахаймни, янаш. намаяа яахаяа ходо муушалан, доромжолон баһан, адаг болгон адаглажа. шог болгон шогложо хэлэгшэбши. Минии үсэгэлдэр Хаан-Хюрмас тэнгэриин ордоной хаяагаар ябахадам... «Газар дээрэхи улад зониием арбан табан толгойтой Асуури шара шолмос алажа, эдижэ байна, тэрэниие биса-ниса, бута һамна нэрьехэмни» гэжэ Хаан-Хюрмас тэнгэри галзуурижа, ганиржа байна һэн. Би энээниие тандаа дуулгаха гэжэ ерээлби.

— Ай, тиигэбэл, яаха бэлэй. Үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы, энээниие дуулгаһанш һайн. Теэд, ямар арга мэргэ байхаб?

— Энэ өөрынгөө нутын хойно гүнзэгы нүхэ малтаад, тэндээ хороходош олохогүй. Нүхэеэ томо эльгэн хара шулуугаар бүглүүлээрэй. Асуури шара шолмос гүнзэгы нүхэ малтуулаад, тэндээ хоробо. Ши эндэһээ гарангүй хахаа һара соо хэбтээрэй. Шамайе хахад һараһаа саашаа бэдэрхээ болихо. тиихэдэнь би ерээд, шамайе гаргахаб, — гэбэ Үнэгэн.

Асуури шара шолмосые нүхэндэ хаагаад, Үнэгэн эзы Һабирхай Һантаагаа дахуулаад, арбан табан толгойтой Асуури шара шолмосой ордон гэртэ ороод, даг хирээдэ дарагдаһан Һабирхай Һантааг хүбүүгээ долоон уһа һэлгэжэ байжа доло угаагаад, Һабирхай һанжуурга хубсаһыень галдаад, шолмосой һайн хубсаһыень үмдэхүүлээд .урда һуулгаад хэлэбэ:

— Ши мүнөө һаба гэмэ хүсэн дээрээ, һана гэмэ ухаан дээрээ, хаза гэмэ шүдэн дээрээ, хара гэмэ нюдэн дээрээ. шагна гэмэ шэхэн дээрээ ябанаш. Һабирхай Һантааг гэһэн нэрээ марта, энэ үдэрһөө хойшо Баян Бараһы гэжэ нэрэтэй болобош. Энэ ордон гэр, адуу мал, эд зөөри булта шинин болобо. Хүйтэ сүйтэ ханиемни асарае, — гээд, хоюулаа мордобо.

Хаан-Хюрмас тэнгэри хүрьгэтэй болоһондоо баярлажа, гурбан хоног найр хурим хэбэ. Тиигээд Хаан-Хюрмас тэнгэри гурбан луу ухарижа хүллүүлээд, лужэргөө түжэргөө татаһаар, дунда замбида бууба.

Газар дээрэ буугаад, жаран жэлдэ мартуулхагүй жаргал байхаар, наян жэлдэ дурдуулха найр хэбэ. Найрай һүүлээр Хаан-Хюрмас тэнгэри бусахаа түхеэрбэ. Үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы ерээд, «танһаа нэгэ юумэ һурахада болохо гү?» — гэбэ.

— Болоно, болоно!

— Танай Баян Бараһы хүрьгэнэй адуу мал хоёр-гурбан жэлэй туршада тул үгэхөө болибо.

— Юунһээ тиигээ гэжэ һананаш?

— Энэ нугын хойно эльгэн хара шулуун хэбтэнэ. Тэрэ шулуун доро Атай Улаан тэнгэриин эльгээһэн шүдхэрнүүд хороо бэшэ аал?

— Зэ, би гурба хоноод, тэрэ шулууе бута нэрьехэб. Ойро тойро бү байгаарайт, малаа холуур манаарайт, гэжэ Хаан-Хюрмас тэнгэри хэлээд. лужэргөө түжэргөө татаад ябашаба.

Гурба хоноод байхада, эльгэн хара шулуун дээрэ айдхатай дуутай гурбан дабхар нэерээн бууба. Арбан табан толгойтой Асуури шара шолмос биса-ниса. тооһон болотороо нэерүүлээ, айраһан бэень һалхи эмээршэндэ хиидэжэ барагдаба.

Шолмосой шулуун доро хаалгаатай, үглөө нүгөөдэрынь хүнэһэн болохоо байһан олон хүнүүд. Баян Бараһыда баяр хүргэн, һайн һүүхыень амаршалан, газар газартаа, гэр гэртээ бусаба.

Үнэршэ аргаша Үнэгэн эзы ерэжэ:

— Баян Бараһы! Урда сагта өөхэн зузаагаараа сагаан, үри түлбэреэрээ сагаан юм гэлсэгшэ һэн. Би тандаа үриеэ түлэбэб. Харатан боротониие дарабабди. Жаран жэлдэ жаргажа, наян жэлдэ найрлажа, зуу наһа наһалтараа зугаалжа һуугты! — гээд, һахар-пахар дугшажа ябашаба.

Энэ онтохо Түнхэнэй аймагай Жэмһэг нютагай Доржо Сотниковһоо 1936 ондо И. Н. Мадасон бэшэжэ абаһан байна.

ҮНШАГТЫ, һонирхохол байхат

В. И. ЛЕНИНЭЙ ЗОХЕОЛНУУД ПОЛЬШОДО ХЭБЛЭГДЭНЭ

АРАДАЙ засагай жэлнүүдтэ В. И. Ленинэй зохёолнуудай номууд, брошюранууд Польшодо 10 миллион үлүүтэй хэһэгээр хэблэгдэн гараһан байна. Эдэнэй 6 миллион үлүүтэй хэһэгыень «Ксенжка ба ведэда» гэжэ хэблэл барлан гаргаа. В. И. Ленинэй зохёолнуудай дүүрэн суглуулбари эндэ дахин хэблэгдэхээр бэлдэгдэнэ.

ТАМАРЖА ЯБАДАГ БИБЛИОТЕКЭНҮҮД

ГДЫНЬ хотын Далайн түбэй библиотекын жаса 67 мянга гаран хэһэг номһоо бүридэнэ. Гдынь, Гданьск хотонуудта байдаг Польшын гурбан зуун судның экипажнууд эндэһээ ном абадаг юм. Рейс бүхэндэ энэ библиотекэ 50-һаа 450 хүрэтэр ном үгэдэг. Толстойн, Хемингуэйн, Шолоховой зохёолнууд, мүн далай тухай хөөрэһэн түүхын романууд, номууд олоной анхарал татадаг, һонирхол үүсхэдэг байна. Рейсдэ гараһадинь, уншагшадай конференци үнгэргэдэг заншалтай.

ХИНАЛТЫН ОНЬҺОН ТҮХЕЭРЭЛГЭ

ЭЛЕКТРЫН элшэ хүсөөр хүдэлдэг элдэб түхеэрэлгэнүүдые тусхайта саг соо хүдэлгэхэ, болюулха аргатай хиналтын оньһон түхеэрэлгые Париждахи «Электроник текноложи» гэдэг фирмэ зохёон бүтээбэ. Энэнь дулаасуулгын оньһон түхеэрэлгэнүүдые, эмхи, зурагануудай толо, витринэ, телевизионно аппаратурые «жолоодожо» шадаха. Түхеэрэлгын хэмжээн иимэ: 109 х 105 х 50 мм. 220 вольт хүсэтэй переменнэ ток хэрэглэн хүдэлдэг юм.

ШЭНЭ АТОМНА ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД

УҺААР хүргэгдэдэг реакторнуудтай, тус тустаа 1 миллион киловатт хүсэтэй атомна хоёр электростанци Испанида баригдахаар хараалагдана. Түрүүшын атомна электростанцинь — 1981 ондо, хоёрдохинь 1983 ондо ашаглалгада оруулагдаха юм ха.

2000 он болотор Шэнэ Зеландида 3 атомна электростанци баригдахаар хараалагдана. Хоёр реактортай түрүүшын атомна электростанци 1,2 миллион киловатт хүсэтэй байха.

Тус тустаа 1,15 миллион киловатт хүсэтэй хоёр реактортай атомна электростанци США-да баригдаха юм. Энэ электростанциин түрүүшын энергоблок — 1983 ондо, хоёрдохинь 1984 ондо ашаглалгада оруулагдаха.

ДАЛАЙН ДОЛГИНОЙ ХҮСЭ АШАГЛАХА

ОКЕАН далайн долгиной хүсыень электрын элшэ болгожо ашаглахые Японой ухаалан зохёогшо Иосио Масуда дурадхаа. Масудын проектын үндэһөөр, электрогенераторнууд 40 мянган тонно шэнүүртэй, тамаржа ябадаг мүльһэтан ехэ буй дээрэ табигдаха байна. Агаарай поршеньтэй цилиндрнүүд буйн досоо бии юм. Долгиной нүлөөгөөр поршеньнууд агаарые хүдэлгэнэ. Энээнһээ уламжалан электрогенераторнууд хүдэлжэ захалдаг байха.

Иимэ буй 200.000 киловатт электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргаха аргатай гэжэ Масуда батална.

САМОЛЕДООР ТАРИЛГА ХЭНЭ

ГЕРМАНИИН Демократическа Республикын табан округой таряашад хүдөө ажахын авиациин самолетуудаар ... марай тарилга хэбэ. Хоёр жэлэй урда тээ республика дотор иимэ туршалга түрүүшынхеэ хэгдээ һэн. Мэргэжэлтэд энээнэй үрэ дүнгүүдые хаража үзөөд, дахинаа дабтаха ... жэ шиидэһэн байгаа. Энэ ... мар бороо хуратай байһан дээрэһээнь, тарилгын техникэ хэрэглэхэ бэрхэтэй байба. Самолетуудаар тарилга хэхэ түргэн: 60 гектарта сеялкануудаар шэниисэ тарихын тулада гурбан үдэр хэрэгтэй болодог аад, харин энэ зорилгые самолёт гурбан час хахадай турша соо шиидхэнэ.

Самолетоор таригдаһан талмай дээрэһээ юрынхиһөө ... туугүй ургаса абтаха ... туршалга харуулба.

БАЙГААЛИИН ГАЗЬҺАА БЕЛОК АБТАНА

БАКТЕРИНҮҮДЭЙ туһаламжаар байгаалиин газьһаа белогой продукт абаха арга Лондоной нефтиин «Шелл» гэжэ концерной лабораторисоо зохёогдобо. Энэ продуктын 75 процентнь белок юм. Тиимэһээ малай тэжээл болгон шанаржуулгада хэрэглэгдэхэ аргатай. Тэжээлэйнгээ талаар тэрэ сояын талханһаа дутуугүй, эмхи сортын загаһанай гурилда адлирхуу юм.

(АПН—ТАСС).

„ТРУД", „УРОЖАЙ" ЭРХИМЛЭНЭ

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи наадан үнгэргэгдэбэ. Энэ удаа «Труд», «Локомотив» командануудай шатаршад уулзаа. Нэгэдэхи хюлгэ дээрэ наадаһан мастерта кандидат В. Агафонов республикын чемпион А. Самарин гэгшэд хоюулан сагһаа үлүүлжэ хэсүү байдалда оробошье, Агафонов шүүһэн байна.

В. Крылов («Локомотив») табадахи хюлгэ дээрэ наадахадаа В. Платоновые илажа гараа. Тиихэдэ Л. Медведева, Н. Рассовае шүүбэ. 65-дахи һургуулиин һурагша Н. Малянова һайнаар наадажа, К. Бадмаеватай тэнсээ. Эсэсэй эсэстэ «Труд» бүлгэмэй шатаршад 5,5 : 3,5 тоотойгоор нүгөөдүүлээ шүүжэ, энэ уулзалгаяа дүүргэбэ.

Хоёрдохи уулзалгада «Буревестник» бүлгэмэй команда авиационно заводой шатаршадые мүн лэ 5,5:3,5 тоотойгоор шүүгээ. Гансал Ф. Межов, Ю. Соколов, В. Диордиев гэгшэд «Буревестнигэй» шатаршад А. Громов, А. Бадиев, А. Матвеев гэгшэдые илажа гараһан байна. Тиихэдэ Л. Овчинников, Б. Митыповтэй тэнсээ.

«Урожай» бүлгэмэй шатаршад «Спартагай» командатай наадахадаа тон бүлюу байһанаа харуулба. Тэдэнэр түрүүшын найман хюлгэ дээрэ илажа гараһан байха юм. Гансал Е. Павловагай наадандa ерээгүй дээрэһээ боложо, «Спартагай» В. Мохосоева шүүһэндэ тоологдоо. Иигэжэ наадан дүн гаргахада «Урожай» бүлгэмэй команда 8:1 тоотойгоор нүгөөдүүлээ шүүһэн байба.

Гурбадахи наадандa «Забайкалец» гэжэ спортын клубай команда «Спартагай» командые 6:3 тоотойгоор илаа. «Труд», «Буревестник» бүлгэмүүдэй команданууд «Урожай» болон «Локомотивай» шатаршадые 5:4 тоотойгоор шүүжэ гараба.

Тиимэһээ гурбан наадaнай һүүлээр тус тустаа 16,5 очко абаһан «Урожай», «Труд» бүлгэмүүдэй команданууд түрүүлжэ ябана. «Забайкалец» гэжэ спортын клубай шатаршад 15,5 очкотой боложо, хоёрдохи һууриде гараа. 15 очкотой «Буревестник» бүлгэмэй команда гурбадахи һуури эзэлнэ.

В. МАМИЛОВ.

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» ноябриин 20-до Москвада үнгэргэгдэһэн 32-дохи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 13 (уһанай-санын спорт), 16 (гимнастика), 22 (коньки), 33 (регби), 38 (һур харбалга), 45 (футбол);

«Спортлото-2»: 14 (волейбол), 17 (уран һайханай гимнастика), 20 (байдаркаар ба каноэгээр һэлюурдэлгэ), 26 (мотобол), 32 (уһа руу һурэлгэ), 46 (хоккей).

(ТАСС).

СПОРТ

ҮНДЭР НЭРЭ ЗЭРГЭТЭЙ БОЛОБО

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын талаар комитет Буряадай спортсменүүд — медицинскэ училищиин багша Евгений Поповто (һур харбалгаар); спортын мастер Валерий Ивановой хүмүүжүүлһэн, БГПИ-гэй студентнэр Олег Алексеевтэ, Федор Махутовта, Баир Цыренгармаевта (дүрэ буляалдалгаар) спортын мастерай нэрэ зэргэ олгобо.

СУГЛУУЛАГДАМАЛ КОМАНДАДА АБТАБА

«Урожай» бүлгэмэй Түбэй совет хурдан солбоноор гүйдэг хүнгэн атледүүдые Львовско областиин Мукачево городто суглуулжа, хорин үдэрэй туршада һуралсалай һорилго хэһэн байна. Эндэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, һайн дүн харуулһан Буряадай хурдан гүйгөөшэд — Обедин, Казаков (Кабанскын дунда һургуули), Емельянов (Турунтаево), Саляхутдинов (Нижнеангарск), Нехорошко (кооперативна техникум) гэгшэд оронойнгоо суглуулагдамал командада кандидадаар абтаба.

Б. МИРОМАНОВ.

АРҺАН БЭЭЛЭЙТЭНЭЙ УУЛЗАЛГА

Боксоор «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Спортын хүүгэдэй һургуули, «Спартак», «Труд», «Забайкалец» гэжэ спортын клуб «Буревестник» бүлгэмүүдэй болон Шэтэ городһоо уригдаһан эдир боксёрнууд энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа. Арһан бээлэйтэнэй уулзалгын түгэсхэлдэ ахалагша судья Шантанов түрүү һуури эзэлһэн бүлгэмүүдые нэрлэбэ. Хүүгэдэй спортын 3-дахи һургуулиин команда нэгэдэхи, Шэтэ городой айлшад хоёрдохи Улаан-Үдын «Спартак» бүлгэмэй боксёрнууд гурбадахи һууринуудта гараһан байба.

Б-М. ДОРЖИЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЛАГОС

СОВЕТ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

ТАСС

Совет худалдаа наймаанай-промышленна выставкэ Нигериин Федеративна Республикын ниислэлдэ хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Выставкые Нигериин промышленностиин асуудалнуудай талаар комиссар Дж. Е. Адеторо нээгээ. Федеральна правительствын уряалаар эндэ ерэһэн СССР-эй Юстициин министр В. Е. Теребилов һонол дээрэ байлсаа.

Выставкын нээгдэһэн түрүүшын үдэр олон түмэн хүн зон, тэрэ тоодо министрнүүд, нийтын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, наймаашад орожо, совет 24 эмхиин табиһан экспонадуудтай танилсаа. «Машприборинторг» гэжэ гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлэй эд бараанда выставкэдэ орогшод үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна. Нефть абалгын совет түхеэрэлгэнүүдтэ ээзэд баяшуулай түлөөлэгшэд тусгаар анхарал хандуулаа.

ВАШИНГТОН

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛХЫН ТУЛА

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай президент Дж. Фордын хоорондо Владивосток шадар үнгэргэгдэхэеэ байһан уулзалга Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаае бүри һайжаруулха байха гээд американ-совет харилсаанай комитедэй түрүүлэгшэ Фред Нил мэдүүлбэ.

Иимэ уулзалга үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хоорондын шахардуу байдал һуларуулха хүсэлэнтэй байһыень элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ Ф. Нил ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглээ. Совет, американ арадуудай аша туһада харюусахаар манай хоёр ороной хоорондын харилсаа холбоон шухала гэжэ бодото байдал элирхэйлэн гэршэлээ гээд тэрэ хэлэбэ.

Элдэб асуудалнуудаар, тодорхойлон хэлэбэл, худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөхэ шухала гээд Ф. Нил тэмдэглээ. Энэ ябуулга манай хоёр ороной хоорондо политическэ холбоо барисаа тогтоохо арга олгохо, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ гэбэ.

Л. И. Брежневэй Дж. Фордтой уулзалга һүүлэй жэлнүүдтэ манай хоёр ороной хоорондо туйлагдаһан харилсаае саашадань гүнзэгырүүлхэ байһаниинь дамжаггүй гээд Ф. Нил тэмдэглээ.

ТОКИО

Япон-американ хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

США-гай президент Дж. Фордын, Японой премьер-министр К. Танакын хоорондохи хөөрэлдөөнүүдэй түрүүшын шата эндэ дүүрэбэ.

Энэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр тала япон-американ харилсаанай асуудалнуудые, мүн уласхоорондын экономическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа гээд Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Т. Кимура мэдээсээ.

Американ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Япондо абаашаха тухай асуудал. элшэ хүсэнэй асуудал хөөрэлдөөнүүдэй үедэ гол анхарал татаһан байна.

Элшэ хүсэнэй асуудалые зүбшэн хэлсэхэдээ, хоёр талын хоорондо хазагайралга гараһан байна гээд Т. Кимура мэдүүлээ. Нефть хэрэглэдэг бүхы оронуудта нефть эльгээлгые 10 процентээр хороохо тухай США-гай правительствын дурадхалые К. Танака буруушааба. Энэнь Японой аша туһада ехэ түбэг бэрхэшээл тохёолдуулха байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Аюулгүйе сахиха тухай япон-американ договорто хабаатай асуудалнуудые хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсээ гээд Т. Кимура мэдээсэбэ.

РЕЙКЬЯВИК

Хэлсээн баталагдаба

ТАСС

СССР-тэ 10 мянган тонно загаһанай гурил үгэхэ тухай Исландиин ба Советскэ Союзай хоорондо хэлсээн баталагдаба. Энэ оной ноябрь-декабрь соо дурсагдаһан гурил үгтэхэ байна.

АФИНА

Грецидэ болоһон һунгалтын дүнгүүд

ТАСС

Орон дотор үнгэргэгдэһэн парламентын һунгалтын эсэсэй дүнгүүдые Грециин Дотоодын хэрэгүүдэй министерство соносхоо. Премьер-министр К. Караманлисай толгойлдог «шэнэ демократи» гэжэ парти һунгалтын үедэ илалта туйлаба. Тэрэ парламентда 300-һаа 220 һуурииень эзэлбэ. Гадаадын хэрэгүүдэй министр байһан Г. Мавросай толгойлдог «түбэй холбоон — шэнэ хүсэнүүд» гэдэг буржуазна хоёрдохи ехэ парти парламентда 60 мандадтай болоо. «Зүүнэй үзэлтэй нэгэдэмэл политическэ бүлэглэлые 8 депутат парламент дээрэ түлөөлхэ юм. Компарти ба ороной түрүү үзэлтэй бусад хэдэ хэдэн парти, эмхи энээндэ ороно.

НЬЮ-ЙОРК

ЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГА БУРУУШААГДАНА

ТАСС

Палестина тухай асуудалаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сесси дээрэ үгэ хэлэлгэ үргэлжэлһөөр. Өөрынгөө национальна эрхын түлөө араб арадай хэдэг үнэн зүб тэмсэлые олон уласуудай үргэнөөр дэмжэжэ байһан тухай, Дүтын Зүүн зүгтэ ээрхэг түримхэй политика ябуулдагайнь түлөө Израилиин зонхилогшодые дэлхэйн нэгэдэлэй шангаар буруушаажа байһан тухай эдэ үгэ хэлэлгэнүүд гэршэлжэ үгэнэ. ООН-ой трибуна дээрэһээ 30 шахуу ороной түлөөлэгшэд үгэ хэлээд байна. Тэдээн сооһоо Израилиин өөрынь гансахан лэ делегат Тель-Авивай зонхилогшодые хамгаалһан үгэ хэлээ.

Араб гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд хараа бодолоо тодоор найруулаа, мүн үндэһэлэн баримталаа.

Мүнөөнэй үгэ хэлэлгэдэ Палестиные сүлөөлхэ эмхиин (ООП) түлөөлэгшэдэй хабаадалга энээниие үрэ ехэтэй, бодото тодорхой болгоно гээд Афганистанай, Куведэй, Румыниин, Угандын, Японой ба бусад хэдэн ороной делегадуудай хэлэһэн үгэ соо тэмдэглэгдэһэн байна.

Пекинэй түлөөлэгшэ үгэ хэлэхэдээ, Совет оронние дахяад хардаһан, гүрдэһэн байна. Палестинын ба Дүтын Зүүн зүгэй асуудал тухай тодорхой һанамжа маоист хэлээгүй. Тэрэнэй хэһэн хардалга гүрдэлгэнүүд үнэндөө израиль ээрхэг түримхэйшүүлдэ таарамжатай байгаа.

Зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалһаа Ассамблейе хадууруулха гэжэ Пекинэй делегадай һэдэһые Совет ороной түлөөлэгшэ Я. А. Малик элиршэлһэн байна.

Эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудта хашалта хэһээлтэ хэхэ кампаниие Израилиин һүүлэй үдэрнүүдтэ эрид ехээр шангадхажа байһан дээрэһээ ООН-ойхид ехээр һанаагаа зобоно. Палестиные сүлөөлхэ эмхиие палестин арадай үргэнөөр дэмжэдэг байһан дээрэһээ хоро шараа бусалһан ээрхэг түримхэйшүүл палестинынхидые олоор арестовална, алана хюдана. ООП-ой делегациин эндэ абаһан мэдээнэй ёһоор Палестина тухай асуудалай ООН-до зүбшэн хэлсэгдэжэ эхилһэнһээ хойшо гансахан лэ Иордан мүрэнэй баруун эрьедэ 10 хүн алуулаа, 50 хүн хүндөөр шархатаа, 350 хүн түрмэдэ хаагдаа. Эзэмдэлгын засагаархид 1.500 хүниие арестовалжа, эзэмдэгдэһэн газарһаа ондоо тээшэнь сүлөө. Арадай демонстрациие дарахын тула Дженин хото руу танкнууд эльгээгдээ. 16 наһатай һурагша басагые танкнуудай нэгэн даража алаа.

ООП-ой түлөөлэгшэд ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймда орожо, Израиль эзэмдэгшэдэй бузагай муухайгаар зоргоороо аашалалдажа байһанда дураа гутажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. Израиль засагаархидай ябуулгануудаар һанаагаа зобожо, Палестинын араб арадта талархажа байһан тухайгаа К. Вальдхайм онсолон тэмдэглээ. Иимэ шэрүүн шанга ябуулгануудта эсэс табихын тулада өөрэһөө дулдыдаха хэмжээнүүдые абаха хүсэлтэй тухайгаа ООП-ой түлөөлэгшэдые генеральна секретарь найдуулаа.

НЬЮ-ЙОРК

Израиль харата ябуулгаяа үргэдхэнэ

ТАСС

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Ливанай — Израилиин сектортэхи байдал улам шахардуу шанга болобо гээд Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг ООН-ой адаглагшад мэдээсэнэ. Ноябриин 11-һээ 17 болотор Израилиин сэрэгүүд үдэр бүри Ливанай газар дайдые ехэ буугаар бууданан, хилэ эбдэһэн, амгалан арад зондо эсэргүү харата ябуулга хэһэн байна.

ТОКИО

Хонсюда газар хүдэлбэ

ТАСС

Ноябриин 19-дэ Хонсю аралай хойто захада газар хүдэлбэ. Япондо тоологдодог 7 баллай үндэһөөр, тус районой хэдэ хэдэн хото городуудта 2 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлһэн байна. Газарай хүдэлэлгын гол Аомори префектурын эрье шадараар далайн уһан доро 40 километр гүнзэгыдэ байгаа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Профсоюзуудай областной соведэй үнинэй хүдэлмэрилэгшэ, КПСС-эй гэшүүн

Мария Сагантаевна ХАМАГАНОВАГАЙ

наһа бараһан ушарһаа профсоюзуудай областной совет, партийна организаци болон соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком түрэлхидтэнь, дүтынь нүхэдтэ гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Ноябриин 25-да үдэрэй 2 часта Улаан-Үдын Бабушкин гудамжын 22-дохи гэрэй 11 квартираһаа хүдөөлүүлнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Дүрбэдэхи, тодорхойлхы: мүрысөөнэй түүжа бэшэг» суглуулбари. СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй этигэмжэтэдэй IX съездын тоосоон. ТАСС-ай һүүлэй һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Түргэн аргаар шахан таргалуулгын нөөсэ арганууд» — А. Паршинай статья. «Поли хамгаалгын аша үрэ» — А. Бараевай статья. «Ангуушадай зүргөөр» — М. Гылыковэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүндэ хүшэр,... муу бэшэ» — А. Коротаевагай очерк. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Цендаюушийн Ломбо, МНР-эй студент» — статья. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ — «Ерыш наашаа, онтохон». 18.35 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Дедушка и маленький барабанщик» — телевизионно фильм үхибүүдтэ харуулагдаха. 19.40 — «Хүн ба байгаали».

«Орбита». 20.10 — «Социализмын оронууд». Монголой Арадай Республикын байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо. 20.40 — «Чапаев» — уран һайханай фильм. 22.25 — Искусствын оюун бэлигтэнэй концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Ород романс» — фильм-концерт.

«Орбита». 19.30 — Совет дуунуудай концерт (үнгэтэ).

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02547. Заказ № 3044